

พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ

สารนิพนธ์
ของ
นายจินดา ทับจิ้น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๓๗๑.๓๐๒๘

๗ ๔๖ ๘ พ

๙.๓

พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ

บทคัดย่อ

ของ

นายจินดา ทับจีน

๒๓ เม.ย. ๒๕๕๖

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มีนาคม ๒๕๕๖

๗ ๔๖ ๘ พ ๙.๓

จินดา ทับจีน. (2546). พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร.

สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม

กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 125 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t - test)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี หรือปริญญาตรี มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม มากกว่า ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนพฤติกรรมการสอนของครูด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมการสอน และด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน และด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มากกว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี ส่วนพฤติกรรมการสอนของครูด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ครูที่มีประสบการณ์การศึกษาอบรมต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษาระดับปริญญาตรี

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการ
สอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษอบรมมีพฤติกรรมการสอนที่เน้น
ผู้เรียนสำคัญ ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย
และจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน มากกว่า ครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษ
อบรม ส่วนพฤติกรรมการสอนของครูด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

TEACHER BEHAVIOR FOCUSING ON CHILD – CENTERED LEARNING
AT THE OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS, UNDER THE JURISDICTION OF
BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION : THE CASE STUDY
NORTH KRUNGTHON GROUP

AN ABSTRACT
BY
MR. JINDAR TUBJEEN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University
March: 2003

Jindar Tubjeen. (2003). *Teacher Behavior focusing on Child – centered Learning at the Opportunity Expansion Schools, under the Jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration : The Case Study North Krungthon Group*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor : Asst. Prof . Dr. Puongrat Kesonpat.

The purpose of this Research was to study the teachers ' behavior focusing on Child-centered Learning at the Opportunity Expansion Schools, North Krungthon Group under the Jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration and to compare the teachers' behavior focusing on Child-centered Learning at the Opportunity Expansion Schools , North Krungthon Group under the Jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration in accordance with variations in education level, teaching experiences and training experiences.

The samples were 125 teachers from the primary and secondary Opportunity Expansion Schools, North Krungthon Group under the Jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration, academic year 2002. The instruments in this research were 5-level scale questionnaires. The statistics to analyse data were means, percentile, standard deviations and t-test.

The findings were

1. Teacher behavior focusing on Child-centered Learning at the Opportunity Expansion Schools , North Krungthon Group under the Jurisdiction of Bangkok Metropolitan Administration were at high level.

2. Teacher behavior overall , with different level of education, focusing on Child-centered Learning were not different. When considering each aspect, it was found that teaching aspect in discipline and ethics by teachers ' education under bachelor degrees and bachelor degrees were different significantly at level of 0.1 by teachers' education under bachelor degrees and bachelor degrees were found focusing more than those whose education were higher than bachelor degrees. Other aspects were not different.

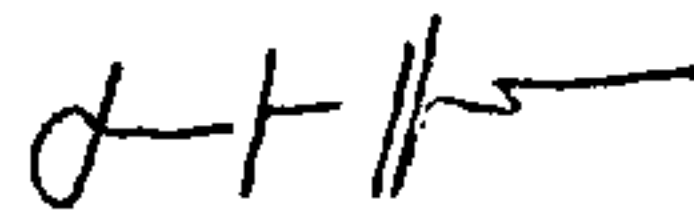
3. Teacher behavior overall, with different teaching experiences, focusing on Child-centered Learning were not different. When considering each aspect it was found that teaching preparations and teaching resources aspects by teachers with 5 years experiences were different significantly at level of 0.5 from those whose experiences

were more than 5 years. Teachers with more than 5 years experiences were found focusing more than those whose experiences were less than 5 years. Other aspects were not different

4. Teacher behavior overall, with different training experiences , focusing on Child-centered Learning different significantly at level of 0.5 Teachers with training experiences were found focusing more than those without training experiences. When considering each aspect it was found that using of teaching apparatus in teaching discipline and ethics aspect and development appraisal aspect, by teachers with training experiences were focusing more than those without training experiences. Other aspects were not different.

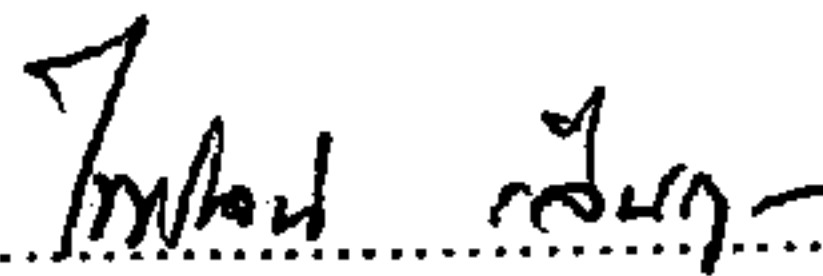
อาจารย์ที่ปรึกษา ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชา การบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

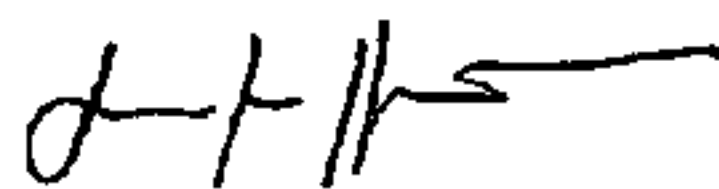
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

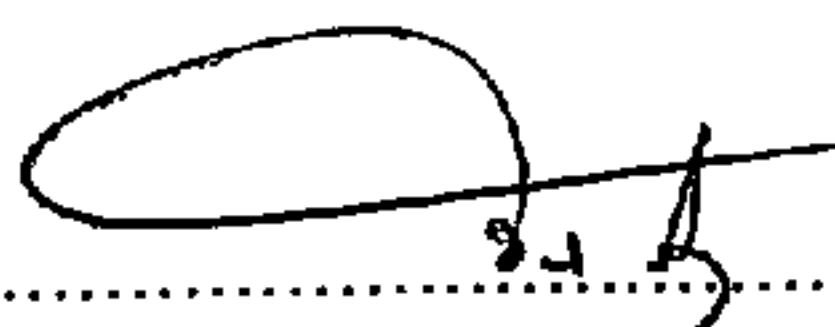
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

คณะกรรมการสอบ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย)

ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ)

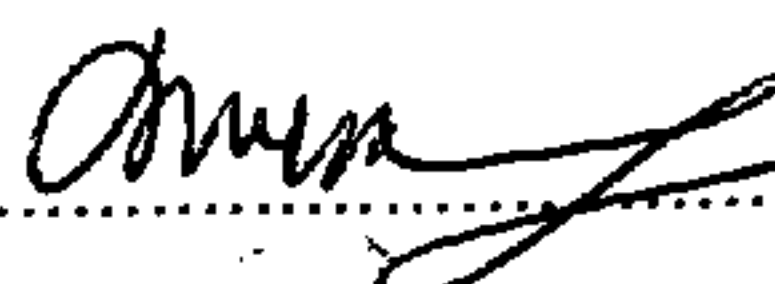
กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณณ ดันท์เจริญรัตน์)

กรรมการ

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการ
ศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร จิตรสุกุล)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

วันที่ ๗ เดือน มีนาคม พ.ศ. 2546

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี โดยได้รับความกรุณาช่วยเหลือแนะนำให้คำปรึกษาอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรณณ ตันต์เจริญรัตน์ กรรมการสอบปากเปล่าสารนิพนธ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความอนุเคราะห์และความเอาใจใส่ของท่านเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ นางสาวประนอม เอี่ยมประยูร นางสาวมาสวิมล รักบ้านเกิด นายอุดมศักดิ์ นาดี นางกรรณิการ์ จุลมกร และนายโกมินทร์ สังข์คะนอง ที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณาจารย์ในภาควิชาการบริหารการศึกษาทุกท่าน ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทางในการทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จสมบูรณ์เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ นางทัศนียา คณานันท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดม่วง ที่ให้ความอนุเคราะห์ และกำลังใจในการทำสารนิพนธ์ รวมทั้งครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณ คุณจงกล ทับจิ้น ครอบครัวทับจิ้น พี่ ๆ เพื่อน ๆ และคณะครูอาจารย์ โรงเรียนวัดอ่างแก้ว (จีบ ปานชา) ทุกคนที่ให้คำแนะนำ ความช่วยเหลือ ความห่วงใย และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัย ตลอดการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแด่ คุณพ่อ คุณแม่ คุณครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้ทำสารนิพนธ์

จินดา ทับจิ้น

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ.....	1
	ภูมิหลัง.....	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
	นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
	กรอบความคิด.....	8
	สมมติฐานในการวิจัย.....	9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.....	10
	โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	11
	การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.....	21
	พฤติกรรมการสอนของครู.....	28
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	48
	งานวิจัยในประเทศ.....	48
	งานวิจัยต่างประเทศ.....	51
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	53
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	53
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	54
	การสร้างเครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	55
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	56
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	77
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	77
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	77
	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
	อภิปรายผล.....	80
	ข้อเสนอแนะ.....	90
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	90
	บรรณานุกรม.....	91
	ภาคผนวก.....	95
	ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	117

ก → วิชาเอก
 ข → วิชาเอก
 ค → มคอ 5

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการวางแผนการดำเนินการโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.....	16
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตและโรงเรียน.....	53
3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป.....	54
4 จำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม.....	59
5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน.....	60
6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน โดยรวมและรายข้อ.....	61
7 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน โดยรวมและรายข้อ.....	62
8 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ.....	63
9 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยรวมและรายข้อ	64
10 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด โดยรวมและรายข้อ.....	65
11 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม โดยรวมและรายข้อ.....	66
12 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ.....	67
13 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยรวมและรายข้อ.....	68
14 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม โดยรวมและรายข้อ....	69

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง

หน้า

15	ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ.....	70
16	ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา.....	71
17	ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน.....	73
18	ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การศึกษาอบรม.....	75

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบความคิดการวิจัย.....	8
2 ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร.....	12
3 ส่วนราชการของสำนักงานเขต.....	13
4 การบริหารจัดการที่เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนประถมศึกษา.....	14
5 การบริหารจัดการที่แยกเป็นอิสระจากระดับประถมศึกษา.....	14

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานสูงขึ้นอย่างกว้างขวาง ด้วยการขยายโอกาสทางการศึกษาให้เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้โรงเรียนประถมศึกษาที่มีความพร้อมเปิดสอนในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่นเดียวกับที่เปิดสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของกรมสามัญศึกษา ซึ่งจะส่งเสริมการศึกษาให้สอดคล้อง และเกื้อกูลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมที่เหมาะสมกับสถานะความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนส่งเสริมผู้บริหารและครูให้สามารถจัดการศึกษา เพื่อสนองความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และท้องถิ่น โดยพัฒนาความสามารถของนักเรียนแต่ละบุคคลให้บรรลุถึงขีดสูงสุดตามศักยภาพที่มีอยู่ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2535 : 1)

กรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบ จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ให้แก่นักเรียนทั่วพื้นที่เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งแม้จะเป็นท้องถิ่นนครหลวง แต่นักเรียนก็ยังมีข้อจำกัดต่าง ๆ มากมาย และขาดโอกาสทางการศึกษาอยู่เป็นจำนวนไม่น้อย ดังนั้น กรุงเทพมหานครจึงมีนโยบายเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนในเขตกรุงเทพมหานครเช่นกัน (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2538 : คำนำ) โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 เห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับต่อไปอีก 3 ปี โดยประกาศในท้องที่ที่มีความพร้อมเป็นปี ๆ ไป และให้มีการแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องในระหว่างที่ดำเนินการแก้ไขนั้น ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติดำเนินการโครงการนำร่อง โดยยังไม่บังคับในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สปช. ในวันที่ 4 กันยายน 2533 คณะรัฐมนตรีอนุมัติให้กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ดำเนินการขยายการศึกษาภาคบังคับออกไปอีก 3 ปี ในโรงเรียนสังกัดเทศบาล และเมืองพัทยา (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2544 : 1)

ต่อมาเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 คณะรัฐมนตรีก็ได้อนุมัติให้กรุงเทพมหานคร ดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัด โดยจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนที่จบชั้น ป.6 แล้วได้เรียนเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี ซึ่งกรุงเทพมหานครได้เริ่มดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาครั้งแรกเมื่อปีการศึกษา 2535 จำนวน 4 โรงเรียน และมีนโยบายดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อไปทุกปี จนสิ้นสุดแผนพัฒนาการศึกษา กรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 คือปี พ.ศ. 2539 หลังจากนั้นอาจจะพิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสม (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2538 : 2)

ในการจัดการเรียนการสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา นั้น สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้กำหนดหลักเกณฑ์การเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) เช่นเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญ จะมีต่างกันตรงวิชาเลือกเสรีกับกิจกรรม โดยโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญจะเน้นวิชาเลือกเสรีเป็นวิชาสามัญได้ ถ้านักเรียนต้องการได้คะแนนวิชานั้นสูง แต่ถ้าเป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร วิชาเลือกเสรีและกิจกรรมจะเน้นวิชาอาชีพแทน เพื่อให้นักเรียนนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ เมื่อเรียนจบแล้ว (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2538 : 5)

จากการรายงานการดำเนินงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2543 พบว่าโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ส่วนใหญ่จะมีปัญหาการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ที่ระดับน้อย แต่มีบางปัญหาที่มีระดับปัญหาที่มากที่สุด ดังนี้ การดูแลความประพฤตินักเรียนและการแก้ไข “ร” และ “มส” ปัญหาระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 15.69 การจัดบุคลากรเข้าสอนมีปัญหาในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 14.58 การสอบแก้ตัว มีปัญหาในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 11.70 การจัดทำแผนการสอนและการจัดให้เรียน มีปัญหาในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.77 การให้ระดับผลการเรียนมีปัญหาในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3.92 (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2544 : 54) จะเห็นว่าปัญหาดังกล่าวนั้นจะเกี่ยวข้องกับครูผู้สอนโดยตรง ยกเว้นปัญหาการจัดบุคลากรเข้าสอน ซึ่งในปัญหาเหล่านั้นจะเห็นว่าเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับกิจกรรมการสอนของครูผู้สอน ดังนั้น หนทางหนึ่งที่จะลดปัญหาที่เกิดขึ้นให้น้อยลงได้ จะต้องพิจารณาที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูว่าได้จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่สอดคล้องตามแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ที่ปรากฏเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยมาตรา 22 ได้กล่าวว่าจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (องค์การคำรุกรสภา. 2542 : 17) ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นอันดับแรก ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนได้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตาม ในทางการศึกษาจะไม่บรรลุผลได้เลย ถ้าครูผู้สอนยังคงแสดงพฤติกรรมในการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ (จรูญ มลิินทร์. 2523 : 1)

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร จึงได้ดำเนินการจัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้แก่ครูผู้สอนเกี่ยวกับการจัดทำเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจน

การจัดหาสื่อการเรียนการสอนให้ และจัดโครงการโรงเรียนรักการอ่านขึ้นในโรงเรียนของ กรุงเทพมหานครทุกโรงเรียน รวมทั้งจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการสอนโดยใช้โครงงาน และส่งเสริมให้ครูผู้สอนทุกคนได้ทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้แล้วโรงเรียนยังมีการจัดอบรมเพิ่มเติม โดยเชิญวิทยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ และครูต้นแบบมาสาธิตการสอนในโรงเรียนของตน รวมทั้งการไปศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่น แต่พฤติกรรมการสอนของครูก็ยังไม่เปลี่ยน โดยเฉพาะในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งครูผู้สอนจะให้ความสำคัญแก่ตนเองมากกว่านักเรียน โดยใช้การตัดสินผลการเรียน การให้คะแนนพฤติกรรม การประเมินผลรายวิชาต่าง ๆ เป็น เครื่องมือในการควบคุมพฤติกรรมของนักเรียนให้อยู่ในโอวาท จึงส่งผลให้ผลการเรียนโดยรวม และพฤติกรรมของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ยังมีปัญหาให้เห็นอยู่ หากครูผู้สอนไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของตนให้สอดคล้องกับแนวคิดของการปฏิรูปการศึกษา แล้ว อาจส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครได้

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร มีปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอนของครูร่วม อยู่ด้วย ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา น่าจะมีการศึกษาอย่างเร่งด่วน เพื่อดูว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นประการใด ทั้งนี้ จะได้ข้อมูลที่ แท้จริงมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ เกิด ประโยชน์แก่ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับใด อันจะนำมาเป็นข้อมูลในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกันระหว่างผู้บริหารกับครูผู้สอน
2. เป็นข้อมูลให้กับครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร

สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้นำไปพัฒนาการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์สูงสุด
ต่อผู้เรียน

3. เป็นข้อมูลให้ผู้บริหารในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร
สังกัดกรุงเทพมหานครได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพ
เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ใน 10 ด้าน
ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือ
ผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้
แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม
และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 58 โรงเรียน รวม 985 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนขยาย
โอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 7
โรงเรียน รวม 125 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 ระดับการศึกษา

3.1.1.1 ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี

3.1.1.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.2 ประสบการณ์ในการสอน

3.1.2.1 น้อยกว่า 5 ปี

3.1.2.2 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

3.1.3 ประสบการณ์การศึกษาอบรม

3.1.3.1 ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรม

3.1.3.2 เคยเข้ารับการศึกษอบรม

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 10 ด้าน

ดังนี้

- 3.2.1 ด้านการเตรียมการสอน
- 3.2.2 ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน
- 3.2.3 ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน
- 3.2.4 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
- 3.2.5 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด
- 3.2.6 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม
- 3.2.7 ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน
- 3.2.8 ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
- 3.2.9 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม
- 3.2.10 ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนวัดมะลิ โรงเรียนบางยี่ขันวิทยาคม โรงเรียนฉิมพลี โรงเรียนวัดอุดมรังสี โรงเรียนบ้านขุนประเทศ และโรงเรียนวัดปรุณาวาส
2. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และครูที่ทำการสอนทั้งในระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. กลุ่มกรุงเทพมหานคร หมายถึง กลุ่มเขตที่มีพื้นที่ติดต่อกันจากการจัดระเบียบพื้นที่ปกครอง ของกรุงเทพมหานคร ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และประกาศกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 31 มีนาคม 2535 ได้แก่ เขตบางกอกใหญ่ เขตบางกอกน้อย เขตภาษีเจริญ เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน เขตหนองแขม เขตทวีวัฒนา จำนวน 7 เขต
4. ระดับการศึกษา หมายถึง การศึกษาระดับสูงสุดของครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และที่ทำการสอนทั้งระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นทุกคน จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
 - 4.1 ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี
 - 4.2 สูงกว่าปริญญาตรี
5. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง จำนวนปีที่ครูผู้สอนทำการสอนหรือเคยทำการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือทำการสอนทั้งระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.1 น้อยกว่า 5 ปี

5.2 ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

6. ประสิทธิภาพการศึกษาบรม หมายถึง การที่ครูผู้สอนได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

6.1 ไม่เคยเข้ารับการศึกษาบรม

6.2 เคยเข้ารับการศึกษาบรม

7. พฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ระดับการปฏิบัติของครู ที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้แก่ผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิด ค้นคว้า สร้างความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน จำนวน 10 ด้าน ดังนี้

7.1 ด้านการเตรียมการสอน หมายถึง การเตรียมตนเองให้มีความพร้อมที่จะทำการสอน ด้วยการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อการเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน ตลอดจนเตรียมวิธีการวัดและประเมินผล

7.2 ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน หมายถึง การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนที่จูงใจผู้เรียน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน และรู้จักใช้วิธีการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

7.3 ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน หมายถึง การแสดงความเมตตาต่อผู้เรียน ด้วยการให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการเรียน และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ

7.4 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ ด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและกลุ่ม

7.5 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และฝึกปรับปรุงแก้ไขตนเอง ด้วยกระบวนการคิดรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน

7.6 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือสถานการณ์การเรียนที่ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และพยายามปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน ให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้

7.7 ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน หมายถึง การรู้จักเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน

7.8 ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย หมายถึง การที่ครูผู้สอนนำนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ที่มีอยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ตลอดจนรู้จักนำเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน

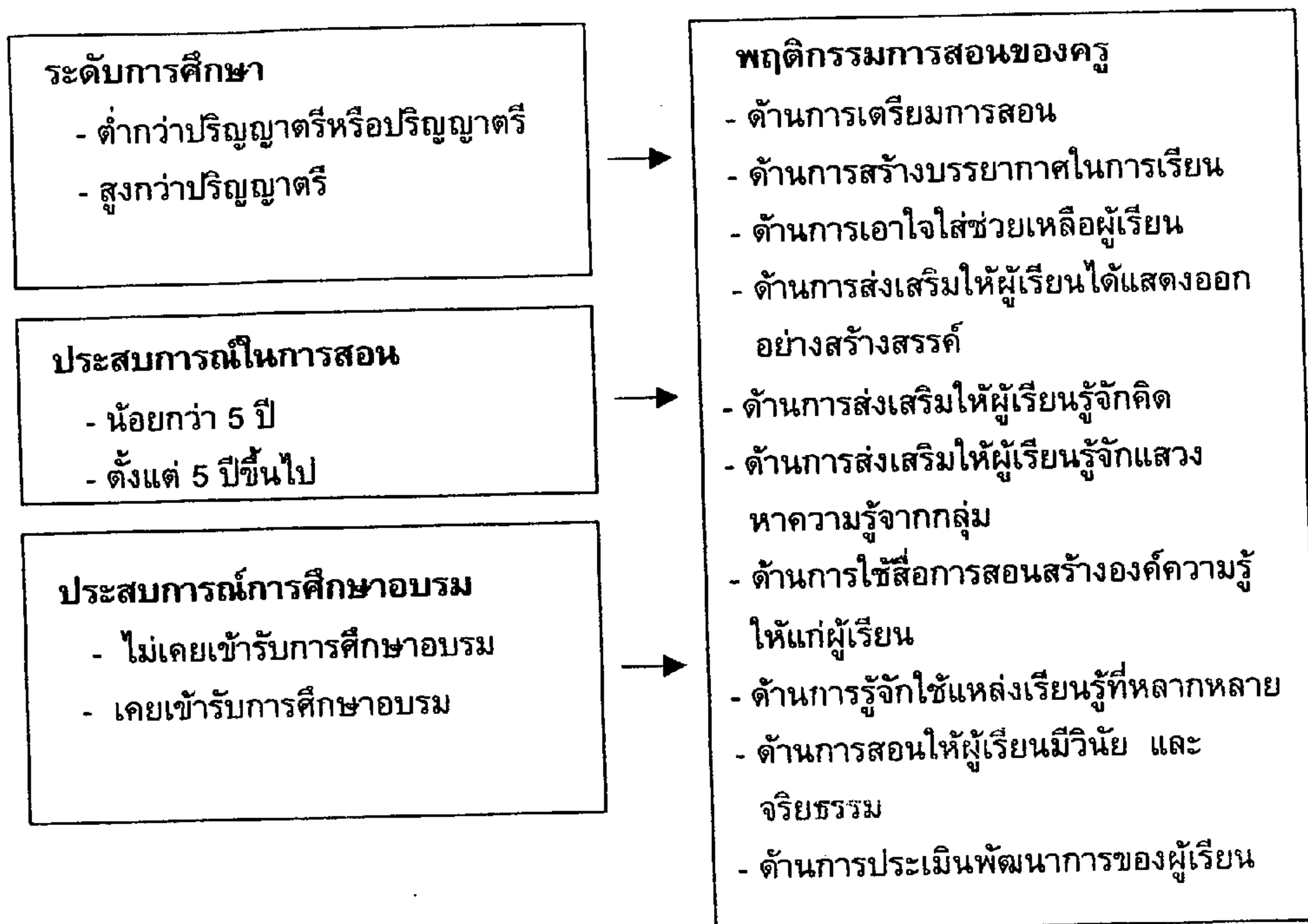
7.9 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม หมายถึง การอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีความประพฤติที่ดีงาม รู้จักเคารพในสิทธิของตนและคนอื่น ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบระเบียบของโรงเรียน และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

7.10 ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน หมายถึง การเลือกใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลผู้เรียนได้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ และกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาการเรียนการสอนของตน

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 30 - 31) ที่ได้พัฒนาตัวบ่งชี้พฤติกรรมการสอนของครู 10 ด้าน ได้แก่ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะปรากฏออกมาให้เห็นมากหรือน้อย ย่อมขึ้นอยู่กับระดับการศึกษาของครูแต่ละคน โดยครูที่ได้รับการศึกษามากจะมีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้หลากหลาย ดังงานวิจัยของอภิญญา เหมระ (2544 : 75) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน เช่นเดียวกับครูที่มีประสบการณ์ในการสอน และมีประสบการณ์การศึกษาอบรมมาก ย่อมจะมองเห็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา โนริวงศ์ (2541 : 106) ที่ศึกษาเรื่อง การแก้ปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาชีพมากกว่า จะมีทักษะและความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนได้ดีกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาชีพน้อยกว่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 3 (อภิญญา เหมระ. 2544 : 77 ; อ้างอิงจาก สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 3. 2542 : 96) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ เขตการศึกษา 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ผ่านการอบรมและไม่ผ่านการอบรม มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นกรอบความคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

กรอบความคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน
2. ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์การศึกษาอบรมต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาและรวบรวมเอกสาร และงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้ คือ

1. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
 - 1.1 ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร
 - 1.2 นโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษา
 - 1.3 วัตถุประสงค์และเป้าหมาย
 - 1.4 การดำเนินงาน
 - 1.5 กลุ่มกรุงเทพมหานคร
 - 1.6 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน
2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.2 หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.3 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - 2.4 ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. พฤติกรรมการสอนของครู
 - 3.1 พฤติกรรมการสอน
 - 3.2 ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการสอน
 - 3.2.1 ด้านการเตรียมการสอน
 - 3.2.2 ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน
 - 3.2.3 ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน
 - 3.2.4 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์
 - 3.2.5 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด
 - 3.2.6 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม
 - 3.2.7 ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน
 - 3.2.8 ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย
 - 3.2.9 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม
 - 3.2.10 ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

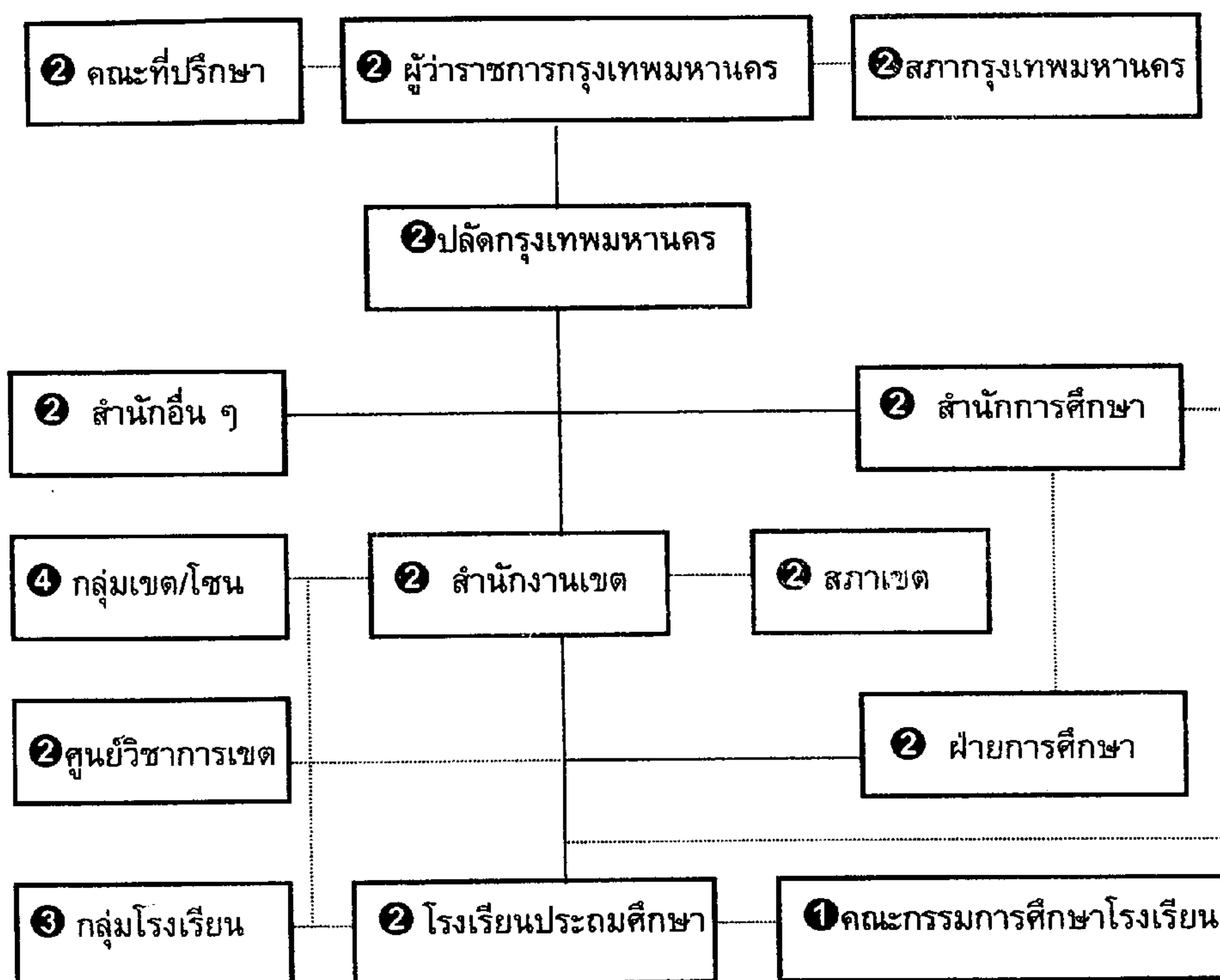
สืบเนื่องจากรัฐบาลได้มีนโยบายขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพราะได้เล็งเห็นว่าการจัดการศึกษาภาคบังคับให้พลเมืองของชาติเพียง 6 ปีนั้น ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมต้องเปิดกว้าง และจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ จึงได้ดำเนินการโดยลำดับ คือ เมื่อเดือนพฤษภาคม 2533 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบตามข้อเสนอของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้เสนอให้มีการขยายการศึกษาภาคบังคับต่อไปอีก 3 ปี โดยให้ประกาศในท้องที่ที่มีความพร้อมเป็นปี ๆ ไป และในระหว่างที่ดำเนินการแก้ไขแผนการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องนั้น ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.) ดำเนินโครงการนำร่องขยายโอกาสทางการศึกษา โดยไม่บังคับต่อไปอีก 3 ปี และอีก 4 เดือน ต่อมาคณะรัฐมนตรีมีมติให้ขยายโอกาสการศึกษาภาคบังคับเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา โดยมอบให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการ และในเดือนพฤษภาคม 2534 คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา (โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ) ไปยังส่วนภูมิภาค โดยให้กระจายอย่างทั่วถึง

ต่อมาเมื่อวันที่ 3 มีนาคม 2535 คณะรัฐมนตรีก็ได้อนุมัติให้กรุงเทพมหานครดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัด โดยการจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนที่จบชั้น ป.6 แล้วได้เรียนเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี ซึ่งกรุงเทพมหานครได้เริ่มดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาครั้งแรก เมื่อปีการศึกษา 2535 จำนวน 4 โรงเรียน และมีนโยบายดำเนินการเปิดโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อไปทุกปี จนสิ้นสุดแผนพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4 คือ ปี พ.ศ. 2539 หลังจากนั้นอาจจะพิจารณาตามความจำเป็นและเหมาะสม (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2538 : 2)

1.1 ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และประกาศกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2528 เรื่อง การจัดระเบียบราชการของกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2528 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 2 เมษายน 2530 เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ กรุงเทพมหานคร มีมติ ก.ก. ครั้งที่ 6/2541 วันที่ 20 กรกฎาคม 2541 เรื่อง อนุมัติปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลัง ตามโครงการจัดทำแผน

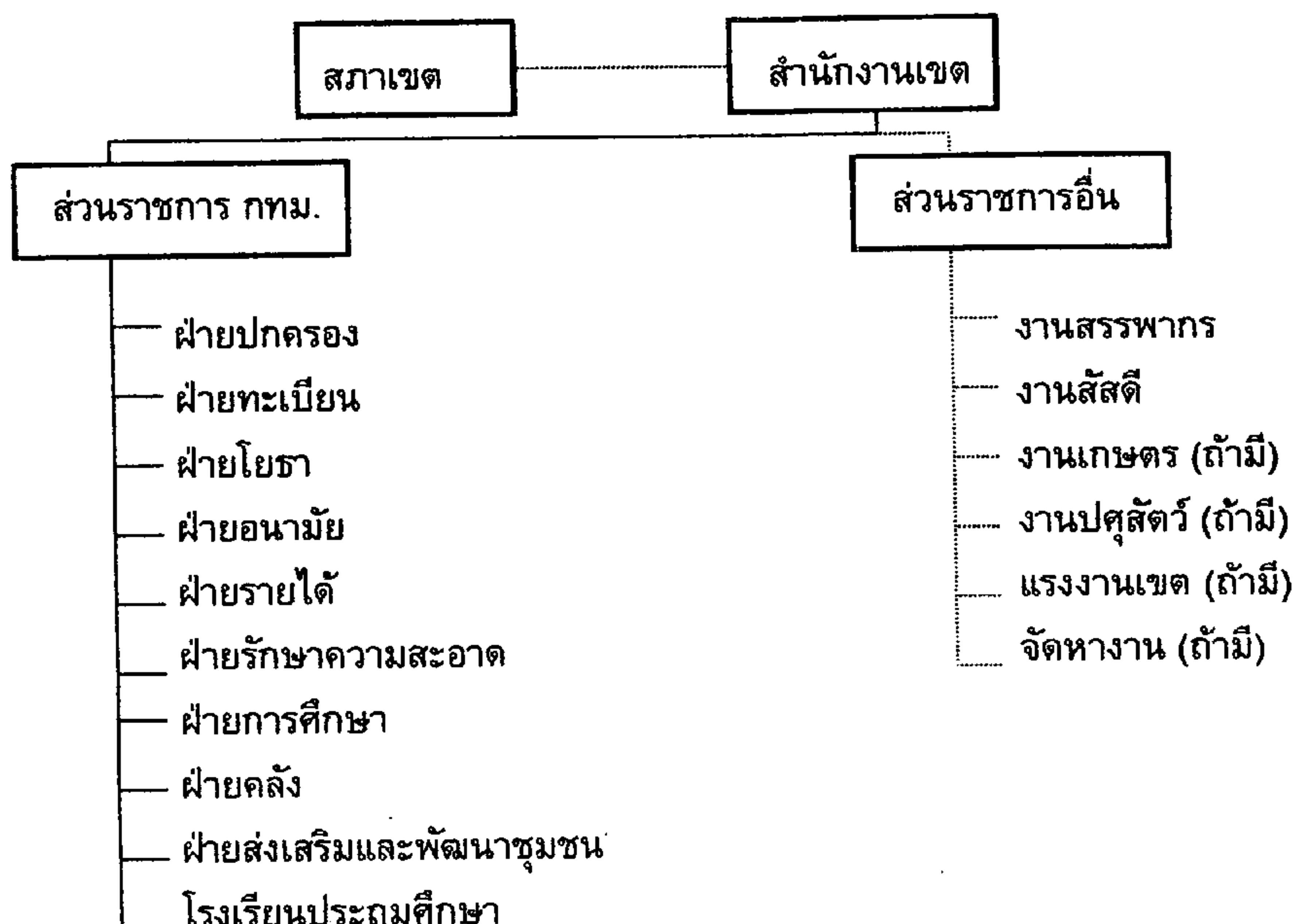
อัตรากำลัง 3 ปี ของสำนักงานเขต ตลอดจนประกาศกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 31 มีนาคม 2535 เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ กรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 14) ดังนั้น รูปแบบโครงสร้างระบบบริหารการศึกษาของ กรุงเทพมหานครในปัจจุบันเป็นดังนี้ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2544 : 3)

ภาพประกอบ 2 ระบบบริหารการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

- ๑ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และประกาศ กรุงเทพมหานคร
- ๒ ตามระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2532
- ๓ ตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยกลุ่มโรงเรียน พ.ศ. 2525
- ๔ ตามแผนงานพัฒนาการศึกษากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2530 – 2535)

โดยกลุ่มเขต/โซน ตามแผนงานพัฒนาการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2530 – 2535) ในแต่ละสำนักงานเขตจะแบ่งส่วนราชการออกเป็นดังนี้ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2544 : 5)

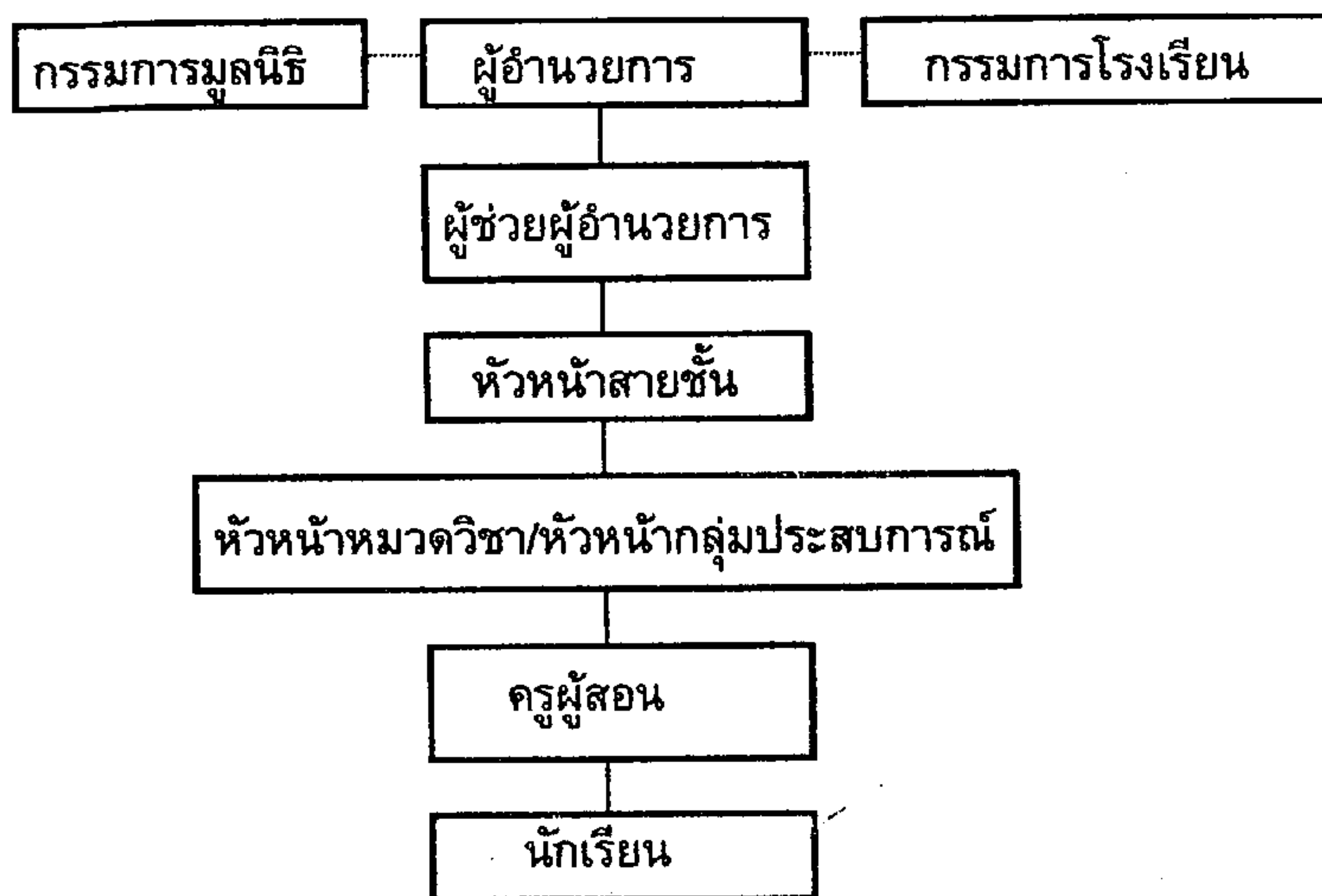
ภาพประกอบ 3 ส่วนราชการของสำนักงานเขต

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2544 : 6) ได้กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของสำนักงานเขต และฝ่ายการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาไว้ ดังนี้

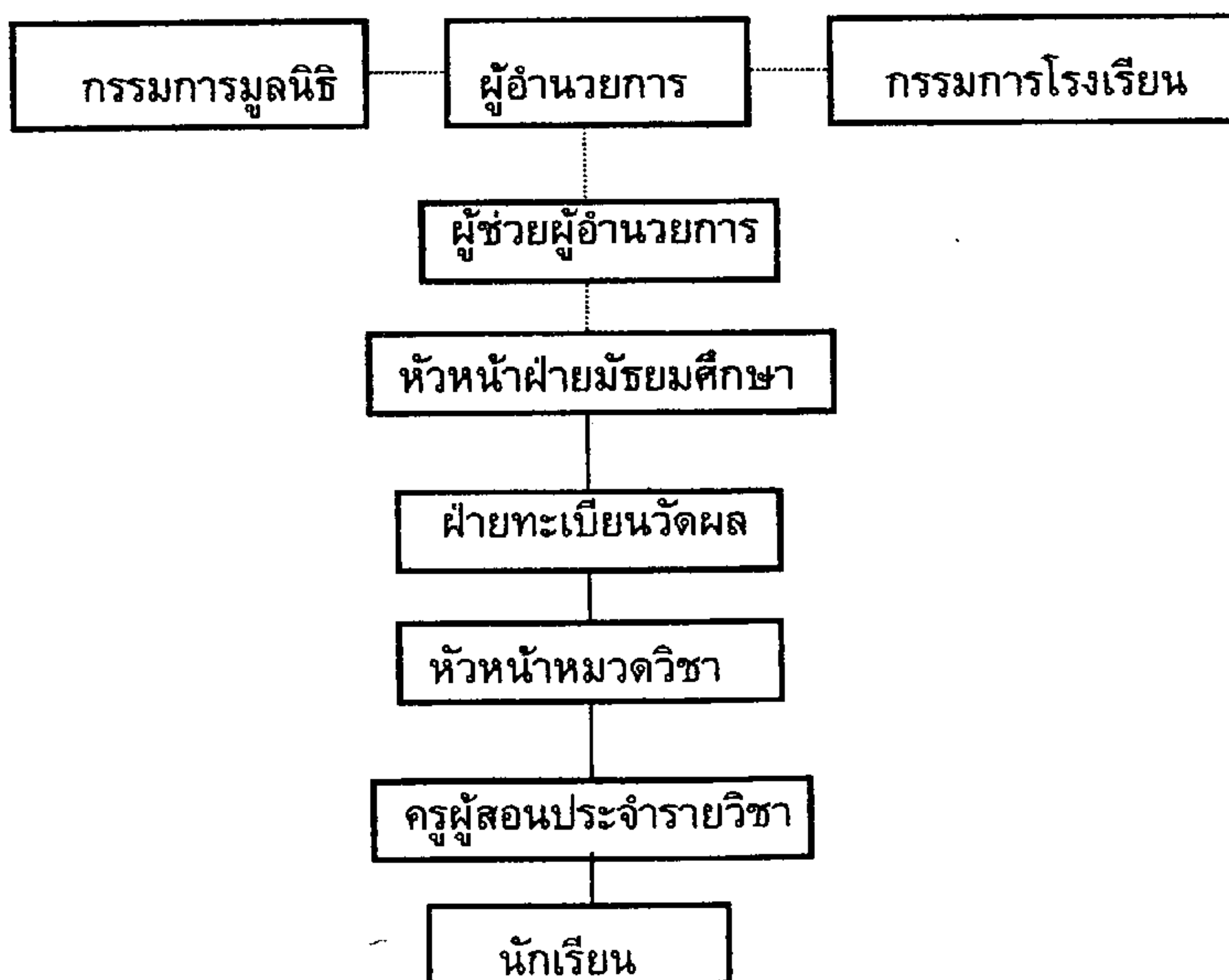
สำนักงานเขต มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษาและการอบรมดูแลโรงเรียนประถมศึกษา

ฝ่ายการศึกษา มีหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ การเงิน บัญชีและพัสดุ จัดทำฎีกาเบิกจ่ายเงินประเภทต่าง ๆ การควบคุมจัดทำทะเบียนเบิกจ่ายวัสดุครุภัณฑ์ เก็บรักษา รวบรวมกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่งหรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา การกำหนดชื่อโรงเรียน งานกิจกรรมนักเรียนในสถานศึกษา ตรวจเยี่ยมโรงเรียน ร่วมพิธีการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ดำเนินการเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของข้าราชการและลูกจ้างในโรงเรียน และในฝ่ายการศึกษา การนิเทศการศึกษา ดำเนินงาน ศูนย์วิชาการเขต และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

ส่วนการบริหารจัดการในโรงเรียนขยายโอกาส นั้น จะมีการบริหารที่เป็นส่วนหนึ่งภายใต้การบริหารของโรงเรียนประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 88.14 และมีการบริหารโดยแบ่งส่วนราชการแยกเป็นอิสระจากระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 11.86 ดังแผนภูมิต่อไปนี้ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2544 : 51)

ภาพประกอบ 4 การบริหารจัดการที่เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนประถมศึกษา

ภาพประกอบ 5 การบริหารจัดการที่แยกเป็นอิสระจากระดับประถมศึกษา

1.2 นโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานครเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการศึกษาเฉพาะการศึกษาภาคบังคับ กรุงเทพมหานครได้สนองนโยบายรัฐบาลที่เตรียมการขยายการศึกษาภาคบังคับเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี และเพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาลดังกล่าว แผนพัฒนาการศึกษากทม. ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2535 – 2539) ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษาโดยมีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1.2.1 เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความต้องการของท้องถิ่น โดยเน้นบริการแก่เด็กผู้ด้อยโอกาส

1.2.2 สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอน และอาคารสถานที่ให้เหมาะสม

1.2.3 เร่งพัฒนาครูผู้สอน

1.2.4 ส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนเปิดสอนวิชาชีพที่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น

1.2.5 ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และเร่งพัฒนาโรงเรียนให้ได้มาตรฐานทางวิชาการ

1.2.6 ติดตาม ประเมินผลการดำเนินการเพื่อนำผลไปแก้ไขปัญหาการเรียนการสอนและปรับปรุงพัฒนาเทคนิควิธีการสอน

นอกจากนี้แผนพัฒนาการศึกษาของสำนักการศึกษา ระยะแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 – 2544) ยังได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษาไว้ดังนี้

1. จัดตั้งองค์กรในรูปคณะกรรมการเพื่อบริหารและจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

2. วางระบบการติดตามผลนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพ

3. จัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยเฉพาะอาชีพหลักของท้องถิ่น

4. ส่งเสริมให้เอกชน ชุมชน องค์กรพัฒนา สถาบันต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย

1.3 วัตถุประสงค์และเป้าหมาย

กรุงเทพมหานครได้ดำเนินการเปิดโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2538 : 3)

1.3.1 เพื่อให้ให้นักเรียนที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มเดิมที่ด้อยโอกาสจะศึกษาต่อ เนื่องจากครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจนหรืออยู่ห่างไกลจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นการพัฒนาความพร้อมที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงาน และพื้นฐานที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

1.3.2 เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลที่เร่งรัดการขยายการศึกษา ในระดับพื้นฐานให้กว้างขวางออกไป และนำไปสู่การขยายการศึกษาภาคบังคับในที่สุด

1.3.3 เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของรัฐบาลใน ส่วนที่ยังไม่ทั่วถึง โดยเปิดในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีอยู่แล้ว

ส่วนเป้าหมายของการเปิดโครงการขยายโอกาสทางการศึกษานั้น กรุงเทพมหานคร ได้วางแผนดำเนินการเปิดโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ดังนี้ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2538 : 4)

ตาราง 1 แสดงการวางแผนการดำเนินการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร

		ปีงบประมาณ					หมายเหตุ
หน่วยนับ		2535	2536	2537	2538	2539	
โรงเรียน	โรงเรียน	4	8	10	15	15	โรงเรียนละ 2 ห้อง
ห้องเรียน	ห้อง	8	16	20	30	30	เรียน นักเรียนห้อง
นักเรียน	คน	320	640	800	1,200	1,200	เรียนละ 40คน

สำนักงานการศึกษา เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 โดยได้ดำเนินการเปิดสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามโครงการขยาย โอกาสทางการศึกษา ดังนี้ (สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2544 : 51 – 54)

ปีการศึกษา 2535	จำนวน	4	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2536	จำนวน	12	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2537	จำนวน	6	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2538	จำนวน	7	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2539	จำนวน	15	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2540	จำนวน	4	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2541	จำนวน	4	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2542	จำนวน	3	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2543	จำนวน	1	โรงเรียน
ปีการศึกษา 2544	จำนวน	2	โรงเรียน
รวมทั้งสิ้น		58	โรงเรียน

1.4 การดำเนินงาน

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2544 : 3 - 5) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประกอบด้วย ผู้แทนจากทุกกองของสำนักงานการศึกษา ทำหน้าที่วางแผนการเปิดในแต่ละปีการศึกษา วางหลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน ทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนที่มีความเหมาะสม โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.4.1 ประมาณเดือนตุลาคมของแต่ละปี สำนักงานการศึกษาแจ้งสำนักงานเขตทุกเขตให้ทำการสำรวจโรงเรียนที่มีความพร้อมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ส่งรายชื่อไปยังสำนักงานการศึกษา

1.4.2 สำนักงานการศึกษาแต่งตั้งคณะกรรมการ ออกไปสำรวจและพิจารณาความพร้อมดังกล่าว และคัดเลือกโรงเรียนที่จะเปิดดำเนินการในปี ๆ ไป

1.4.3 แจ้งชื่อโรงเรียนที่เปิดดำเนินการในแต่ละปีไปยังกระทรวงศึกษาธิการเพื่อจัดเข้ากลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2534 โดยกระทรวงศึกษาธิการจะออกเป็นประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

1.4.4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีหน้าที่รับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับโครงการขยายโอกาส ดังนี้

1.4.4.1 สำนักเลขานุการสำนัก โดยฝ่ายช่างและบริการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการก่อสร้างอาคารเรียน ตลอดจนซ่อมแซมอาคารสถานที่เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน วางแผนเกี่ยวกับการของบประมาณดำเนินการดังกล่าว

1.4.4.2 กองการเจ้าหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสรรครูและลูกจ้างวางแผนในการจัดสรรอัตราครู การจัดทำของบประมาณเกี่ยวกับเงินเดือน ค่าจ้างต่าง ๆ

1.4.4.3 กองโรงเรียน ทำหน้าที่ดำเนินการจัดซื้อ การจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ จัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายให้แก่โรงเรียน จัดทำคำของบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

1.4.4.4 กองวิชาการ ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อ การหาเอกสาร คู่มือครู หลักสูตร หนังสือ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนและเข้าห้องสมุดของโรงเรียน ตลอดจนควบคุมตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษา จัดทำงบประมาณเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว

1.4.4.5 หน่วยศึกษานิเทศก์ ดำเนินการเกี่ยวกับการอบรมพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้อง ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลได้ตามแนวทางของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น การจัดหาสื่ออุปกรณ์ หลักสูตร คู่มือครู ประกอบการอบรมนิเทศติดตามผลการดำเนินงานของโรงเรียน รายงานการดำเนินงานของโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จัดทำแผนงานโครงการเพื่อของบประมาณดำเนินการอบรมพัฒนาครู

1.4.4.6 กองคลังดำเนินการเกี่ยวกับการรวบรวมแผนงานโครงการ ของหน่วยงานต่าง ๆ จัดทำแผนงานรวมเพื่อของบประมาณจากสำนักงบประมาณและกรุงเทพมหานคร จัดทำตรวจสอบเกี่ยวกับการเบิกจ่ายเงินงบประมาณตามโครงการแนะนำเกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้าง เกี่ยวกับงบประมาณในโครงการให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.4.4.7 สำนักงานเขต ดำเนินการควบคุม ประสานงาน สนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน ดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณตามโครงการตรวจเยี่ยมให้ขวัญ กำลังใจ ติดตามช่วยเหลือโรงเรียน

1.5 กลุ่มกรุงเทพมหานคร

กรุงเทพมหานคร (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2544 : 3) ได้จัดระบบบริหาร การศึกษาของกรุงเทพมหานคร เป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 และประกาศกรุงเทพมหานคร ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2528 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ 2 เมษายน 2530 เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานและการกำหนด อำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ กรุงเทพมหานคร มติ ก.ก. ครั้งที่ 6/2541 วันที่ 20 กรกฎาคม 2541 เรื่อง อนุมัติปรับปรุงโครงสร้างและอัตรากำลัง ตามโครงการจัดทำแผนอัตรากำลัง 3 ปี ของสำนักงานเขต จึงได้จัดระบบบริหารการศึกษาในพื้นที่ของกรุงเทพมหานครเป็น 6 กลุ่ม คือ พื้นที่ในฝั่งพระนครจัดเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กลุ่มบูรพา กลุ่มศรีนครินทร์ และกลุ่ม เจ้าพระยา ส่วนพื้นที่ในฝั่งกรุงธนบุรี จัดเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มกรุงธนใต้ และกลุ่มกรุงธนเหนือ

โดยกลุ่มกรุงธนเหนือ ประกอบด้วย 7 สำนักงานเขต ได้แก่ เขตภาษีเจริญ เขต บางกอกน้อย เขตบางพลัด เขตตลิ่งชัน เขตบางกอกใหญ่ เขตหนองแขม และเขตทวีวัฒนา มี โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดกลุ่มกรุงธนเหนือ จำนวน 83 โรงเรียน และมีโรงเรียนที่เปิดสอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 7 โรงเรียน ได้แก่ เขตภาษีเจริญ จำนวน 1 โรงเรียน เขตบางกอกน้อย จำนวน 1 โรงเรียน เขตบางพลัด จำนวน 1 โรงเรียน เขตตลิ่งชัน จำนวน 1 โรงเรียน เขตบางกอกใหญ่ ไม่มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการ ศึกษา เนื่องจากไม่มีโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์การคัดเลือก เขตหนองแขม จำนวน 2 โรงเรียน และ เขตทวีวัฒนา จำนวน 1 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มกรุงธนเหนือ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) เช่นเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดกรมสามัญศึกษาทุกประการ (สำนักการ ศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2544 : 53 – 56)

1.6 หลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2538 : 5 – 10) จัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ดังนี้

1.6.1 หลักสูตร ประกอบด้วย วิชาบังคับแกน วิชาบังคับเลือก วิชาเลือกเสรี และ กิจกรรม

จากวิชาบังคับเลือก เลือกเสรี และกิจกรรม ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาชีฟได้มากขึ้น ทั้งสามารถจัดสอนวิชาชีฟที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น โดยจัดการศึกษาระดับนี้ ให้มีความยืดหยุ่นในการเรียนการสอน และการปฏิบัติจริง สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการประสานงานในการฝึกอบรม การนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการ จัดการศึกษา และให้มีความต่อเนื่องกับหลักสูตรประถมศึกษาด้วย

1.6.2 เวลาเรียน

1.6.2.1 กำหนดเวลาเรียนประมาณ 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน

1.6.2.2 ในปีการศึกษาหนึ่งให้แบ่งเวลาเรียนเป็น 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ อาจเปิดภาคเรียนฤดูร้อนได้อีกตามที่เห็นสมควร

1.6.2.3 สัปดาห์หนึ่งต้องเปิดสอนไม่น้อยกว่า 5 วัน ๆ ละไม่น้อยกว่า 7 คาบ ๆ ละ 50 นาที รวมอย่างน้อย 35 คาบ

1.6.2.4 ให้เรียนตามหลักสูตรอย่างน้อยสัปดาห์ละ 30 คาบ และให้โรงเรียนจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมอีก 5 คาบ ดังนี้

- กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คาบ
- กิจกรรมลูกเสือ / ยุวกาชาด / เนตรนารี / ผู้บำเพ็ญประโยชน์ 1คาบ
- กิจกรรมแนะแนว / แก้ปัญหา /กิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ 1 คาบ
- กิจกรรมอิสระ เช่น การศึกษาด้วยตนเอง การฝึกอาชีพ 2 คาบ

1.6.3 หน่วยการเรียน

1.6.3.1 รายวิชาที่เรียน 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค/ ให้นับเป็น 1 หน่วยการเรียน

1.6.3.2 รายวิชาใดที่กำหนดให้เรียนมากกว่า หรือน้อยกว่า 2 คาบ/สัปดาห์/ภาคเรียน ให้นับหน่วยการเรียนมากขึ้นหรือน้อยลงตามสัดส่วนนั้น ๆ

1.6.4 วิชาที่เรียน

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กำหนดวิชาที่เรียนไว้ 4 ลักษณะ คือ

1.6.4.1 วิชาบังคับกำหนดให้ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนเหมือนกัน ทุกโรงเรียน จำนวน 57 หน่วยการเรียน ดังนี้

- วิชาบังคับแกน จำนวน 39 หน่วยการเรียน
- วิชาบังคับเลือกกำหนดให้ผู้เรียนทุกโรงเรียนเลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ จำนวน 18 หน่วยการเรียน

1.6.4.2 วิชาเลือกเสรี กำหนดให้ผู้เรียนแต่ละคนเลือกเรียนได้ตามที่

สถานศึกษาแต่ละแห่งเปิดทำการสอน รวมจำนวน 33 หน่วยการเรียนรู้

1.6.5 กิจกรรม สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมซึ่งกำหนดตามหลักสูตร และนักเรียนต้องปฏิบัติให้ครบกำหนดตามเกณฑ์ ดังนี้

1.6.5.1 กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

- กิจกรรมลูกเสือ / เนตรนารี / ยุวกาชาด / ผู้นำเพื่อประโยชน์

จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์/ภาค

- กิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ จำนวน 1 คาบ / สัปดาห์ / ภาค

- กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ไขปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการ

เรียนรู้จำนวน / คาบ/สัปดาห์/ภาค

- กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 2 คาบ/สัปดาห์/ภาค

การเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเทียบโอนผลการเรียนจากหลักสูตรหนึ่งไปอีกหลักสูตรหนึ่งได้ โดยดำเนินการตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การประเมินผลการเรียน ให้มีการประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

การจบหลักสูตร ผู้เรียนจะจบหลักสูตรการศึกษาเมื่อได้ปฏิบัติ ดังนี้

1. ต้องเรียนวิชาบังคับแกน วิชาบังคับเลือก วิชาเลือกเสรี ตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร จำนวน 90 หน่วยการเรียนรู้ ทุกรายวิชาต้องได้รับการตัดสินผลการเรียน
2. ต้องได้หน่วยการเรียนรู้วิชาบังคับแกน วิชาภาษาไทยและสังคม
3. ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 80 หน่วยการเรียนรู้
4. ต้องเข้าร่วมกิจกรรม ดังนี้

4.3 กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 1 คาบ/สัปดาห์

4.2 กิจกรรมลูกเสือ หรือเนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพื่อประโยชน์ 1 คาบ/สัปดาห์

4.3 กิจกรรมแนะแนวหรือแก้ไขปัญหา

4.4 กิจกรรมอิสระ

แต่ละกิจกรรมที่เลือกเรียน ต้องมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาที่กำหนดในกิจกรรมนั้น ๆ ในแต่ละภาคเรียน และต้องผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมตามที่กำหนด โดยนักเรียนที่จบการศึกษาตามที่หลักสูตรกำหนดจะได้รับประกาศนียบัตรสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีศักดิ์และสิทธิแห่งประกาศนียบัตร นั้น เหมือนกับนักเรียนที่จบจากโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่กรมสามัญศึกษาดำเนินการทุกประการ

2. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิด เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นแนวคิดที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 6) ซึ่งได้มีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้หลายประการ ดังนี้

ประเวศ วะสี (2543 : คำนำ) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ดีจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีศักยภาพการเรียนรู้สูงยิ่ง แต่ยังใช้ศักยภาพนี้น้อยมาก ระเบียบวาระใหญ่ที่สุดของมนุษยชาติ คือ แสวงหากระบวนการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนามนุษย์ให้เต็มตามศักยภาพแห่งความเป็นมนุษย์ โดยเรียนรู้แล้วรู้ความจริง เรียนรู้แล้วรู้ความงาม หรือความถูกต้อง เรียนรู้อย่างมีความสุข และเรียนรู้แล้วบรรลุความสุข การเรียนรู้จะเป็นสิ่งประเสริฐที่สุดของมนุษย์ เพราะทำให้มนุษย์ค้นพบสิ่งที่ดีที่สุดในตัวเอง ปลดปล่อยไปสู่อิสระภาพ และสร้างสรรค์ระบบอยู่ด้วยกันอย่างสันติ

อารี พันธุ์มณี (2542 : 155 -157) ยังได้กล่าวถึงแนวคิดการเรียนรู้จากการหยั่งเห็นของโคเลอร์ ไว้ว่า การที่บุคคลจะเกิดการหยั่งเห็นได้เร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับสมรรถวิสัยของแต่ละบุคคล ที่มีความแตกต่างกันตามความพร้อมระดับอายุ ระดับสติปัญญา ประสบการณ์เดิม การลองผิดลองถูก ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้วยการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความเข้าใจมากขึ้น

2. ครูควรเข้าใจในความแตกต่างทางสติปัญญาของผู้เรียนแต่ละคนที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงเป็นการสอนอย่างมีขั้นตอนตามลำดับ

3. ใช้วิธีการสอนที่ดีหลายวิธีให้เหมาะสมกับแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้น ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้หลาย ๆ แบบแตกต่างกัน

4. การรู้จักผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยครูผู้สอน ควรสังเกตเด็กของตนอย่างจริงจัง จะได้รู้จักลักษณะเฉพาะของเด็กในกลุ่มที่ตนสอน เพื่อจะได้จัดกิจกรรมตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

5. ครูควรจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

นวลจิตต์ เชาวเกียรติพงศ์ (2542 : 15) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้นเป็นการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนสร้างสรรค์ความรู้ขึ้นมาเอง และมีส่วนร่วมในการเรียนอย่างแท้จริง โดยมีครูเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้

สุพล วังสิน (2542 : 4) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการจัดให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงทุกขั้นตอน จนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 5) ได้กล่าวว่า การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้คนประสบความสำเร็จ ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมของโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่เปลี่ยนไปได้

อำรุง จันทวานิช (2543 : ฅ) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น บิดามารดา ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ต้องร่วมกันจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ และสมดุลทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สติปัญญา และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีความรู้ความสามารถ เจตคติและค่านิยมที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

برانเดส และกินิส (Brandes & Ginis.1988 :163) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ ระบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งมีผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญด้วยความเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิ์ที่จะบรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเอง 100 % ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมและรับผิดชอบการเรียนรู้ของตน

มาซี (Marcy.1994 : 78) ได้มองการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า ผู้เรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับการเรียนการสอนที่ผู้อื่นออกแบบให้เท่านั้น แต่พวกเขาจะต้องเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นในการกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียน และวิธีการที่ความต้องการเหล่านั้นจะสัมฤทธิ์ผลด้วย

สรุปได้ว่า แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ แนวทางในการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน โดยจัดการเรียนการสอนที่ให้ความสำคัญต่อบทบาทในการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยผู้เรียนจะมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้คอยแนะนำและอำนวยความสะดวก

2.2 หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (องค์การคำครุภา. 2542 :17) ได้เสนอหลักการจัดการศึกษาไว้ในหมวด 4 มาตรา 22 ไว้ดังนี้ หลักการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2542 : 3 – 4) ได้เสนอหลักการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีบทบาทรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง โดยครูมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนการเรียนรู้ และให้บริการด้านความรู้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนจะรับผิดชอบตั้งแต่เลือกและวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือก และจะเริ่มต้นการเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษา ค้นคว้า รับผิดชอบการเรียนรู้ตลอดจนการ ประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ จะต้องคำนึงถึงเนื้อหาวิชาที่เรียนและวิธีที่ใช้สอน โดยจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ประสพการณ์เดิม และความต้องการของผู้เรียน

3. การเรียนรู้จะประสบผลสำเร็จหากผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และได้ทำงานร่วมกับเพื่อน ๆ ได้ค้นพบข้อคำถามและคำตอบใหม่ ๆ สิ่งใหม่ ๆ ประเด็นที่ท้าทายความสามารถในเรื่องใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการบรรลุผลสำเร็จของงานที่พวกเขาริเริ่มด้วยตนเอง

4. การที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และระหว่างกลุ่ม จะช่วยส่งเสริมความเจริญงอกงามการพัฒนาความเป็นผู้ใหญ่ การรู้จักปรับปรุงวิธีการทำงาน จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันของผู้เรียน

5. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งให้ผู้เรียนมองเห็นความสามารถของตนเองในแง่มุมต่าง ๆ อันจะทำให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเอง และรู้จักควบคุมตนเองได้มากขึ้น สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมกับการเหตุการณื

6. ผู้เรียนได้พัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้หลาย ๆ ด้านพร้อมกันไป ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณลักษณะ ด้านความรู้ความคิด ด้านการปฏิบัติ และด้านอารมณ์และความรู้สึก

7. ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ให้บริการความรู้แก่ผู้เรียน ครูจะต้องมีความสามารถในการค้นพบความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน เป็นแหล่งความรู้ที่ทรงคุณค่าของผู้เรียน และสามารถค้นคว้าจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เป็นกัลยาณมิตรของผู้เรียนโดยแท้

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2543 : 8) ได้เสนอหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ควรเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้น ผู้เรียนจึงควรมีบทบาท รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตน และมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากแหล่งต่าง ๆ กัน มิใช่จากแหล่งใดแหล่งหนึ่งเพียงแหล่งเดียว ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละบุคคลถือว่าเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ

3. การเรียนรู้ที่ดีจะต้องเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง จึงจะช่วยให้ผู้เรียนจดจำและสามารถใช้การเรียนรู้นั้นให้เป็นประโยชน์ได้ การเรียนที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนช่วยให้เกิดความเข้าใจลึกซึ้งและจดจำได้ดี

4. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญ หากผู้เรียนเข้าใจและมีทักษะในเรื่องกระบวนการเรียนรู้แล้ว จะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ที่ตนต้องการ

5. การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน คือ การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ส่วนสมศักดิ์ สินธุระเวชย์ (2542 : 8) ได้เสนอหลักการการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่าจะต้องให้ผู้เรียนมีอิสรภาพทั้งทางกายและทางใจ กระบวนการเรียนรู้ต้อง

กระตุ้นเซลล์สมอง 3 ส่วน ทั้งการเห็น การได้ยิน และประสาทสัมผัส สามารถเรียนรู้ได้ทั้งสมอง ด้านซ้ายและด้านขวา โดยจะต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ ดังนี้

1. ทำงานเป็นทีม อันจะช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนได้เรียนรู้ถึงความรู้ ความสามารถ ความสนใจ และทักษะของแต่ละคน ก่อให้เกิดพลังการทำงานเป็นกลุ่ม พัฒนาความสามารถทางอารมณ์ และความเป็นประชาธิปไตย การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพนั้น สมาชิกของทีมต้องมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีทักษะของการอยู่ร่วมกัน และทักษะของการทำงานร่วมกัน

2. แสดงออกอย่างอิสระในการสร้างผลงานที่มีคุณภาพทั้งในรูปโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ

3. ปฏิบัติจริง เรียนรู้จากสภาพจริง มีประสบการณ์ตรง สัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฝึกหัดสร้างความเป็นชุมชน พัฒนาทักษะการจัดการ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจ ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสามารถที่จะเผชิญกับปัญหาความยืดหยุ่น ฯลฯ

4. มีส่วนร่วมในกระบวนการและทุกกิจกรรมที่มีการเรียนรู้ ภายใต้บรรยากาศที่ส่งเสริมสนับสนุนที่มีอิสระภาพ และผลิตผลในการเรียนรู้ ทำให้เพิ่มพูนความสามารถในการคิด การกระทำอย่างอิสระและสร้างสรรค์ การพัฒนาความอยากรู้อยากเห็น ทศนคติในการตั้งคำถาม และความตั้งใจอันจะนำไปสู่การพัฒนาเต็มตามศักยภาพ กระบวนการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้อย่างมีพลัง เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม (Participatory Learning) อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการสร้างสรรค์ด้วยตนเอง และมีโอกาสในการเลือก การให้ผู้เรียนได้มีโอกาสดูผลงานของตนเอง ทำให้มีความหมายและสร้างความพึงพอใจ เป็นแรงจูงใจที่ดีทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่ ๆ ได้มากยิ่งขึ้น

5. คิดด้วยตนเอง การที่ผู้เรียนจะเกิดปัญญา ผู้เรียนจะต้องคิดเป็น คิดด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่างอิสระ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากธรรมชาติ จิตนาการ ความงาม ความจริง และความดี เพื่อเก็บข้อมูลเข้าไปสร้างเป็นโครงสร้างความรู้สมอง

6. ฝึกสมาธิ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถควบคุมจิตใจของตนเองให้สงบ มั่นคง จดจ่อกับการกิจที่ต้องทำอยู่ในปัจจุบัน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถจะควบคุมทุกอริยาบถของชีวิตได้อย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายชีวิต มีความสงบทางจิตใจ ผ่อนคลายความเครียด มีอารมณ์ดี ร่าเริง เบิกบาน มีความคิดสร้างสรรค์สูง มีพลังความคิดด้านบวก มีสมาธิสูง มีความรัก ความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ มีจินตภาพและความจำดี สถานศึกษาควรจะฝึกจิตที่เป็นสมาธิ ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพราะสาระที่เรียนรู้ในทุกกลุ่มล้วนแล้วแต่ต้องการจิตที่เป็นสมาธิ

นอกจากนี้ อารี พันธุ์มณี (2542 : 86) ยังได้กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ของบลูม ไว้ว่า

- เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้จะเกิดการเปลี่ยนแปลงดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความเข้าใจ และความคิด(Cognitive Domain) เป็น การเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระใหม่ จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้ มากขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยม (Affective Domain) เมื่อได้เรียนรู้สิ่งใหม่

3. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านความชำนาญ (Psychomotor Domain) เมื่อบุคคลได้เกิด การเรียนรู้ทั้งในด้านความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ความคิด ค่านิยม แล้วสามารถนำสิ่งที่ได้ เรียนรู้ไปปฏิบัติ จึงทำให้เกิดความชำนาญมากขึ้น

จากหลักการดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้น จะต้องให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน กระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ โดยอาศัยความช่วยเหลือจากครู ใน การอำนวยความสะดวก และให้บริการด้านความรู้ มีแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตอบสนอง ความแตกต่างของผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่าง หลากหลาย

2.3 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 20) ได้ให้ความหมายของการ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า หมายถึง การกำหนดจุดหมายสาระกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดผลประเมินผล ที่มุ่งพัฒนาคนและชีวิต ให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้เต็มความสามารถ สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2541 : 59) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญนั้น หมายถึง การเรียนการสอนที่จัดให้สอดคล้องตามความสนใจ ตามความถนัด และตาม ประสบการณ์ของผู้เรียน ผู้เรียนต้องเรียนรู้อย่างมีความสุข

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2542 : 39) กล่าวว่าจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ หมายถึง การจัดให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และเน้นให้ผู้เรียนมี ส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

ทิตนา แคมมณี (2542 : 4 – 6) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ซึ่งได้จากการมีส่วนร่วม ในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น มีจิตใจจดจ่อผูกพัน และมีปริมาณ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่มากขึ้น โดยต้องสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2543 : 5) ยังได้กล่าวไว้ว่า แนวคิดการจัดการเรียนการสอนที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นั้น คิดค้นขึ้นโดย Carl R.Rogers ซึ่งใช้คำว่าเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child – Centred) โดยวิธีการนี้ผู้เรียนจะได้รับการส่งเสริมให้มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมเต็มที่ต่อ

การเรียนรู้ของตน โดยส่งเสริมความคิดของผู้เรียนและอำนวยความสะดวกให้เขาได้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่

นอกจากนี้ สุมิตร คุณากร (2543 : 137) ได้ให้ความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น หมายถึง การกระทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการไปตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยผู้เรียนจะมีลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 11 – 12) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ไว้ ดังนี้

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อ เกื้อกูล มีเหตุผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูง ในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกาย และจิต เป็นคนร่าเริงแจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสระภาพปลอดพ้นจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเพียงพอแก่อัตภาพ

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่าการเรียนของเด็กจะบังเกิดผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดย่อมขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนการสอนเป็นส่วนสำคัญ เพราะเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการใช้หลักสูตร และเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็ก ครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งที่เป็นเพื่อนมนุษย์ ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

2.4 ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 54 – 56) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ว่าเป็นความพยายามในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด คือเป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ด้วยการทำทุกวิถีทางที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด ความต้องการ และสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน เป็นการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งในลักษณะของผลการ

เรียนรู้ และกระบวนการเรียนรู้ ที่ผู้เรียนจะต้องเป็นผู้ลงมือเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น จะต้องมีการออกแบบและวางแผนอย่างรัดกุมเพื่อให้มั่นใจได้ว่าผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพสูงสุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543 : 12) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ คือ กระบวนการทางปัญญาที่พัฒนาบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข บูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสมของระดับการศึกษา สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ทันสมัย เน้นกระบวนการคิด และการปฏิบัติจริง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 7) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้นั้นต้องทำให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้สึกว่าจะสามารถเรียนได้ และเมื่อประสบความสำเร็จจะทำให้อยากเรียนรู้มากขึ้น อันจะทำให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่ง่าย เพราะกระบวนการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ใหม่ขึ้นด้วยตนเอง และกระบวนการเรียนรู้นั้นมีความหมายกับผู้เรียน ครูผู้สอนต้องเข้าใจรูปแบบของการเรียนรู้และเทคนิคการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนที่แตกต่างกัน และช่วยเสริมกระบวนการเรียนรู้นั้นให้เป็นไปได้ดีขึ้น ตามธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน

วิชาดา สินประจักษ์ผล (2542 : 52) ได้กล่าวว่า วิธีสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นความสำคัญของบทบาทผู้เรียนในกระบวนการเรียนรู้ และผู้สอนยังเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ แต่ก็มีบทบาทน้อยลง ผู้สอนไม่มีหน้าที่เป็นเครื่องกรองข้อมูลต่าง ๆ ก่อนนำเสนอให้ผู้เรียนเรียนรู้

นอกจากนี้ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2542 : 2 – 3) ยังได้กล่าวว่าการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ผู้สอนจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับผู้เรียน เพราะผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดและวิธีการเรียนรู้ไม่เหมือนกัน ดังนั้น จะต้องใช้กระบวนการที่เสริมสร้างพลังความสามารถที่มีอยู่ในตัวของผู้เรียนให้เจริญเติบโตเต็มศักยภาพ ให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ฟังตนเองได้ และรู้จักวิธีการแก้ปัญหา จะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีพลัง เพื่อเป้าหมายการจัดการศึกษาให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข สามารถที่จะดำรงชีวิตอยู่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น อยู่ที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีโอกาสมือปฏิบัติด้วยตนเอง ครูเป็นผู้คอยแนะนำดูแลให้เกิดความเรียบร้อย ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการคิด การปฏิบัติ และการตัดสินใจ

3. พฤติกรรมการสอนของครู

3.1 พฤติกรรมการสอน

กมลรัตน์ หล้าสุวงศ์ (2526 : 112) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการสอนไว้ว่าพฤติกรรมการสอน หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมที่ครูแสดงออก เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในการสอนแต่ละครั้ง เป็นการกระทำที่ครูแสดงออก อันมีผลต่อประสบการณ์ของผู้เรียน

ธีรยุทธ์ เสนียวงศ์ ณ อุรุยา (2526 : 228) ได้กล่าวว่าพฤติกรรมการสอนของครู เป็นองค์ประกอบที่สำคัญต่อคุณภาพของการศึกษา ซึ่งส่งผลให้เห็นเด่นชัดในรูปของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยพฤติกรรมการสอนที่แสดงออกจะส่งเสริมหรือหยุดยั้งการเรียนรู้ของผู้เรียนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการสอนของครู

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (2542 : 15) ได้รวบรวมพระบรมราชโองการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในด้านการศึกษาที่เกี่ยวกับครู ไว้ตอนหนึ่งว่า “สำหรับครูนั้น ก็จะต้องทำตัวให้เป็นที่ยรัก เป็นที่เคารพ เป็นที่เชื่อถือใจของนักเรียนเหมือนกัน ข้อแรกต้องฝึกฝนตนเองให้แตกฉาน และแม่นยำชำนาญทั้งในวิชาความรู้และวิธีสอน เพื่อสามารถสอนวิชาทั้งปวงได้ถูกต้อง กระจำชัดและครบถ้วนสมบูรณ์ อีกข้อหนึ่ง ต้องทำตัวดี คือ ต้องมีและต้องแสดงความเมตตากรุณา ความซื่อสัตย์สุจริต ความสุภาพ ความเข้มแข็ง และอดทนให้ปรากฏชัดเจนเคยชินเป็นปกติวิสัย เด็ก ๆ จะได้เห็นได้เข้าใจในคุณค่าของความรู้ในความดีและในตัวครูเองอย่างซาบซึ้ง และยึดถือเอาเป็นแบบอย่าง ภาระกิจของครู คือ การให้การศึกษาที่จะได้บรรลุตามที่มุ่งหวังกันอยู่”

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ได้วางระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 (สำนักการศึกษา. 2543 : ปกหลัง) ไว้ดังนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามให้แก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์ทั้งกาย วาจา และจิตใจ
4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และไม่ใช้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพ ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครูและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู

8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์

9. ครูพึงประพฤติ ปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ และพัฒนาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

ทิศนา ขัมมณี (2542 : 23 – 25) กล่าวว่า การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะประสบผลสำเร็จไปไม่ได้ หากครูและผู้เรียนไม่เปลี่ยนบทบาทของตน ครูจำนวนมากยังคงยืนอยู่กับบทบาทเดิม คือ การเป็นผู้บอกเล่า ถ่ายทอด อธิบายเนื้อหาความรู้ให้ผู้เรียน และผู้เรียนจำนวนมากก็เคยชินกับการเป็นผู้ฟัง รับความรู้ และจำความรู้ การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อครูและผู้เรียนทั้ง 2 ฝ่าย ต่างก็เปลี่ยนพฤติกรรม ครูเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนและผู้เรียนก็เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียน ผู้ที่จำเป็นต้องเริ่มต้นก่อนก็ควรจะเป็นครู เพราะครูเป็นผู้ดำเนินการ และรับผิดชอบการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว ดังนั้น บทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญควรเป็น ดังนี้

1. เตรียมการสอน

1.1 ศึกษาและวิเคราะห์แหล่งความรู้ที่หลากหลาย

1.2 ศึกษาแหล่งความรู้ที่หลากหลาย

1.3 วางแผนการสอน

1.3.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน

1.3.2 วิเคราะห์เนื้อหาและความคิดรวบยอด และกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน

1.3.3 ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตามหลักชีปปา

หรืออื่น ๆ

1.3.4 กำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนรู้

1.4 จัดเตรียม

1.4.1 สื่อ วัสดุการเรียนการสอนให้เพียงพอสำหรับผู้เรียน

1.4.2 เอกสาร หนังสือ หรือข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน

1.4.3 ติดต่อแหล่งความรู้ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือโสตทัศนวัสดุต่าง ๆ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม

1.4.4 เครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้

1.4.5 ห้องเรียน หรือสถานที่เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น อาจจำเป็นต้องจัดโต๊ะเก้าอี้ในลักษณะใหม่

2. การสอน

2.1 สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี

2.2 กระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรม

2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนที่ได้เตรียมไว้ โดยอาจมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสถานการณ์ที่เป็นจริง โดย

- 2.3.1 ดูแลให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ แก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น
- 2.3.2 อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
- 2.3.3 กระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างเต็มที่
- 2.3.4 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นขณะทำกิจกรรม
- 2.3.5 ให้คำแนะนำ และข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้เรียนตามความจำเป็น
- 2.3.6 บันทึกปัญหาและข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการดำเนินกิจกรรมเพื่อการปรับปรุงกิจกรรม
- 2.3.7 ให้การเสริมแรงผู้เรียนตามความเหมาะสม
- 2.3.8 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานการเรียนรู้ของผู้เรียนและอาจให้ข้อมูลเนื้อหาความรู้เพิ่มเติมแก่ผู้เรียนตามความเหมาะสม
- 2.3.9 ให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับพฤติกรรม และกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและให้ข้อเสนอแนะตามความเหมาะสม

3. การประเมินผล

- 3.1 เก็บรวบรวมผลงานและประเมินผลการเรียนของผู้เรียน
 - 3.2 ประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน
- พระธรรมปิฎก (2540 : 53 – 56) ได้กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครูเมื่อพิจารณาจากหลักธรรมควรประกอบด้วยองค์คุณของกัลยาณมิตร หรือกัลยาณมิตรธรรม 7 ประการ คือ
1. ปิโย น่ารัก คือ เข้าถึงจิตใจ สร้างความรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเอง ชวนใจผู้เรียนให้อยากเข้าไปปรึกษาได้ถาม
 2. ครุ น่าเคารพ คือ มีความประพฤติสมควรแก่ฐานะ ทำให้รู้สึกอบอุ่นใจ เป็นที่พึ่งได้และปลอดภัย
 3. ภาวนีโย น่าเจริญใจ คือ มีความรู้จริง และเป็นผู้ฝึกฝนปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ เป็นที่น่ายกย่องควรเอาอย่าง ทำให้ศิษย์เอย่อย่างและรำลึกถึงด้วยความซาบซึ้ง มั่นใจ และภาคภูมิใจ
 4. วัตตา รู้จักพูดให้ได้ผล คือ รู้จักชี้แจงให้เข้าใจ รู้ว่าเมื่อไรควรพูดอะไร อย่างไร คอยให้คำแนะนำว่ากล่าวตักเตือน เป็นที่ปรึกษาที่ดี
 5. วจนักขโม อุตุนต่อถ้อยคำ คือ พร้อมทั้งจะรับฟังคำปรึกษา ชักถาม แม้จุกจิกตลอดจนคำล่วงเกินและคำตักเตือนวิพากษ์วิจารณ์ต่าง ๆ อุตุนฟังได้ ไม่เบือนหน้า ไม่เสียอารมณ์
 6. คัมภีร์รัญจะ กระดัง กัดดา คือ กล่าวชี้แจงเรื่องต่าง ๆ ที่ยุ่งยากลึกซึ้งให้เข้าใจได้ และสอนศิษย์ให้ได้เรียนรู้เรื่องราวที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป
 7. โน จัญฐาเน นิโยชะเย คือ ไม่ชักจูงศิษย์ไปในทางเสื่อมเสีย หรือเรื่องเหลวไหล

อ่ำรุง จันทวานิช (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2542 : 3 – 4) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูที่จะสร้างความประทับใจให้แก่ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องได้ดังนี้

1. ให้ความรู้ และปรารถนาดีต่อผู้เรียน ด้วยการเอาใจใส่ดูแลให้คำปรึกษา แนะนำว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษด้วยความปรารถนาดี หวังดี เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติดี เหมือนกับเป็นลูกหลานของตนเอง

2. มีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ด้วยการศึกษาค้นคว้าแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาที่สอนอยู่เสมอ เพื่อให้ก้าวทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการและการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก

3. ประพฤติดีและมีคุณธรรม ครูต้องมีความรับผิดชอบและซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การสอนของตน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

4. สอนดี ครูต้องมีการวางแผนการสอนและเตรียมการสอนเป็นอย่างดี โดยแสวงหาเทคนิควิธีการสอนแบบใหม่อยู่เสมอ มีความมุ่งมั่น และทำงานการสอนอย่างหนัก กระตุ้น ชี้นำ ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ มีความสนุกสนานในการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน ไม่ใช่วิธีการสอนซ้ำซาก สามารถนำสิ่งที่เรียนไปประพฤติปฏิบัติได้

นอกจากนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2542 : 13 – 16) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ไว้ว่าครูผู้สอนควรดำเนินการ ดังนี้

1. ชั้นเตรียมการ ประกอบด้วย

1.1 เตรียมตนเอง ครูจะต้องเตรียมตนเองให้พร้อม สำหรับบทบาทของผู้ให้บริการด้านความรู้ (resource person) ที่จะต้องให้คำอธิบายคำแนะนำ คำปรึกษา ให้ข้อมูลความรู้ที่ชัดเจนแก่ผู้เรียน รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะแนะนำให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลได้ ดังนั้น ครูจะต้องมีภาระหนักเตรียมตนเองด้วยการอ่าน การค้นคว้า การทดลองปฏิบัติมาก ๆ ในหัวข้อเนื้อหาที่ตนรับผิดชอบรวมทั้งข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน

1.2 เตรียมแหล่งข้อมูล เมื่อบทบาทครูไม่ใช่ผู้บอกเล่ามวลความรู้อีกต่อไป ครูจึงต้องเตรียมแหล่งข้อมูลความรู้แก่ผู้เรียน ทั้งในรูปแบบของสื่อการเรียน ใบความรู้ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ประกอบกิจกรรมในห้องเรียน หรือศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ที่มีข้อมูลความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเลือกศึกษาค้นคว้าตามความต้องการ หรือแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิทยบริการ ศูนย์สื่อห้องสมุด ห้องโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดวิชา ห้องปฏิบัติการวิชาต่าง ๆ และห้องพิพิธภัณฑสถานในโรงเรียน ทั้งนี้รวมถึงแหล่งเรียนรู้ภายนอกโรงเรียนด้วย ซึ่งครูสามารถสำรวจบัญชีรายชื่อ หนังสืออุปกรณ์หรือสื่อต่าง ๆ ไว้สำหรับผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าตามที่กำหนดในกิจกรรมการเรียนหรือศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมทั้งในและนอกเวลาเรียน

1.3 จัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทของครูก่อนการเรียนการสอนทุกครั้งคือ การวางแผนการจัดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนด ครูจะต้องวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ได้สาระสำคัญและเนื้อหาข้อควรรู้ อันจะนำไปสู่การออก

แบบการเรียนรู้ที่จะสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดไว้ได้ในการจัดทำแผนการสอน ครูต้องเตรียมการในสิ่งต่อไปนี้

1.3.1 เตรียมกิจกรรมการเรียนรู้ ครูต้องวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ การค้นคว้าหาความรู้และการสร้างความรู้ โดยครูจะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ (Manager) ที่กำหนดบทบาทในการเรียนรู้ และความรับผิดชอบแก่ผู้เรียนให้เขาได้ทำกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

1.3.2 เตรียมสื่อ วัสดุอุปกรณ์ เมื่อออกแบบหรือกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ครูจะต้องพิจารณาและกำหนดว่า จะใช้สื่อ วัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้กิจกรรมการเรียนดังกล่าวบรรลุผลแล้วจัดเตรียมให้พร้อม บทบาทของครูตรงนี้จึงเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) เพื่อให้การเรียนรู้บรรลุผล

1.3.3 เตรียมวัดและประเมินผล บทบาทในด้านการเตรียมการอีกประการหนึ่ง คือ การเตรียมวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยการวัดให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และวัดให้ครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการ (Process) และผลงาน (Product) ที่เกิดขึ้นทั้งด้านพุทธิพิสัย (Cognitive) จิตพิสัย (Affective) และทักษะ (Skill) โดยการเตรียมวิธีการวัดและเครื่องมือวัดให้พร้อมก่อนทุกครั้ง

2. ขั้นตอนการ ครูผู้สอนต้องดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนการสอน ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะต่อไปนี้

2.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนพยายามจัดการเรียนการสอนที่ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นวิธีการสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้น ผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียนรวมทั้งจดจำได้นาน

2.2 ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและกลุ่มโดยยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากกลุ่ม ได้พูดคุย ปรีक्षाหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นและจะปรับตัวให้สามารถอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นได้

2.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้กระทำจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมและกระตือรือร้นที่จะเรียนอย่างมีชีวิตชีวา กิจกรรมที่จัดจึงควรเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะดังนี้

2.3.1 ช่วยให้ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเป็นระยะ ๆ
เหมาะสมกับวัยและความสนใจของผู้เรียน

2.3.2 มีประเด็นท้าทายให้ผู้เรียนได้คิด เป็นประเด็นที่ไม่ยากหรือง่ายเกินไป

เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดหรือลงมือทำเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2.3.3 ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมรอบตัว

2.3.4 ส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกของผู้เรียนเกี่ยวข้องกับชีวิต และประสบการณ์และความเป็นจริงของผู้เรียน

2.4 เน้นกระบวนการ (Process) ครบคู่ไปกับผลงาน (Product) โดยการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลงาน มิใช่มุ่งจะพิจารณาถึงผลงานแต่เพียงอย่างเดียว ทั้งนี้เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการ

2.5 เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้หรือใช้ในชีวิตประจำวัน โดยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสคิดหาแนวทางที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน พยายามส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริง และพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียน

3. ขั้นตอนประเมินผล ครูผู้สอนต้องดำเนินการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบว่าสามารถจัดการเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ ทั้งนี้ ครูควรเตรียมเครื่องมือและวิธีการให้พร้อมก่อนถึงขั้นตอนการวัดและประเมินผลทุกครั้ง และการวัดควรให้ครอบคลุมทุกด้าน และประเมินตามสภาพจริง (Authentic Measurement) โดยการเน้นการวัดจากการปฏิบัติ (Performance Measurement) และจากแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio) ซึ่งในการวัดและประเมินผลนี้ นอกจากครูจะเป็นผู้วัดและประเมินผลเองแล้ว ผู้เรียนและสมาชิกของแต่ละกลุ่มควรจะมีบทบาทร่วมวัดและประเมินตนเองและกลุ่มด้วย

สรุป ได้ว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นการกระทำหรือการปฏิบัติของครูในขณะที่ทำการสอนแต่ละครั้ง ด้วยการใช้นวัตกรรมและวิธีการสอนอย่างหลากหลาย เป็นการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้คิดค้นคว้า และสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและผู้เรียน เป็นการเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดข้อมูลความรู้มาเป็นผู้จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากที่สุด ดีที่สุด และเกิดผลดีที่สุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ดังนั้น พฤติกรรมการสอนของครูจะต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด

ซ้ำเสริมกันและกันได้ เพียงแต่เอกสารทฤษฎีหนึ่ง ๆ จะมีจุดเน้นเด่นชัดในทฤษฎีที่มุ่งหมาย

3.2 ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการสอนของครู

ในปีงบประมาณ 2541 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 6) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้ที่แสดงว่ากระบวนการเรียนการสอนได้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณภาพของกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งตัวบ่งชี้ดังกล่าวนี้เป็นพฤติกรรมที่วิเคราะห์จากสาระทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 5 ทฤษฎี และผ่านการกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนจนมั่นใจได้ว่าสามารถใช้เป็นเกณฑ์กลางเพื่อนำสู่การปฏิบัติได้จริง ซึ่งตัวบ่งชี้พฤติกรรมการเรียนการสอนที่เน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่

ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียน ได้แก่

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
4. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจนได้แสดงออก

อย่างชัดเจนและมีเหตุผล

5. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเอง และร่วมด้วย
ช่วยกัน

6. ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง

อย่างมีความสุข

8. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
9. ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเอง และยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้

อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้พฤติกรรมการสอนของครู ได้แก่

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการ

เรียนรู้

3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ สังเกตส่วนดี และปรับปรุงส่วนด้อยของผู้

เรียน

7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ครูฝึกฝนกิริยามารยาทและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

ลักษณะของตัวบ่งชี้แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนและพฤติกรรมการสอนของครู มีลักษณะที่ต่อเนื่องผสมกลมกลืนกับตัวบ่งชี้หลายข้อ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ทั้งก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน ตัวบ่งชี้เหล่านี้สามารถปรับให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละโรงเรียนได้

สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในฐานะที่รับผิดชอบการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จึงได้นำตัวบ่งชี้พฤติกรรมการสอนของครูมากำหนดไว้ใน เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของกรุงเทพมหานคร โดยปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทของ โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และกำหนดให้ทุกโรงเรียนได้นำไปพัฒนาการสอนของตนเอง ให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.ด้านการเตรียมการสอน เป็นพฤติกรรมของครูที่แสดงถึงความพร้อมในขณะทำการสอน โดยมีการเตรียมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และใช้เทคนิควิธีสอนแบบต่าง ๆ ได้ สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ดังที่ พงศ์ หารดาล (2531 : 1) กล่าวว่า การเตรียมการสอนและการวางแผนการสอนที่ดีจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ การสอนที่ดีนั้นจะต้องปลูกฝังชักจูงให้ผู้เรียนเกิดภูมิปัญญา เกิดความคิดกว้างขวาง มีเจตคติอันดีงาม และสามารถปฏิบัติงานนั้น ๆ ได้ การที่จะทำให้บังเกิดผล เช่นที่กล่าวมานั้น จำเป็นที่ครูผู้สอนจะต้องมีระบบแห่งการสอนที่ดี

ไพโรจน์ ตีรณธนากุล (2528 : 137) ให้ทัศนะไว้ว่า การสอนที่ดีจะต้องมีการเตรียมการสอนที่ดี เพื่อให้ผู้สอนเกิดความมั่นใจ ดังนี้

1. เนื้อหาวิชาที่จะสอน จุดสำคัญต่าง ๆ ที่ต้องการเน้นให้เด่นชัด ได้เตรียมและสอน ครบหมด

2. ได้ใช้วิธีสอนที่ถูกต้องตามลักษณะของเนื้อหาวิชาในแต่ละส่วน

3. สามารถสอนจบในช่วงเวลาที่มีอยู่

4. การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถรับรู้ข้อมูลที่จะถ่ายทอดได้ครบหมด

5. นักเรียนได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเอง ทั้งในเวลาเรียน และนอกเวลาเรียน ได้ครบหมด

6. วัสดุและอุปกรณ์ช่วยสอนทุกอย่างที่ต้องการใช้ มีและพร้อมที่จะใช้ประกอบการสอน การวางแผนและเตรียมการสอน จึงเป็นความรับผิดชอบของครูผู้สอนทุกคนที่จะต้อง กระทำ เพื่อให้การสอนของตนได้รับผลดี การสอนโดยไม่มีการเตรียมการสอนหรือแผนการสอน ก็เหมือนกับการพายเรือพานักเรียนไปอย่างไร้จุดหมาย ไม่สามารถนำนักเรียนขึ้นฝั่งได้

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2527 : 123) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นของแผนการสอนไว้ว่า เมื่อเราได้รับมอบหมายให้สอนวิชาใดหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เรามักจะพบกับปัญหาต่าง ๆ หลาย ประการ เช่น ไม่รู้ว่าจะสอนเรื่องอะไร ไม่รู้ว่าจะสอนอย่างไร ไม่มีของใช้ในการสอน ไม่รู้ว่าจะจัด แบ่งเวลาในการสอนอย่างไร ปัญหาเหล่านี้จะแก้ไขได้หากได้มีการเตรียมการสอน และจัดทำแผน การสอนที่ดี ซึ่งจะมีประโยชน์ต่อครูผู้สอน ดังนี้

1. ทำให้วัตถุประสงค์ที่จะสอนมีความชัดเจนมากขึ้น

2. การคิดวางแผนการสอนล่วงหน้า ช่วยให้ผู้สอนมองเห็นแต่ละขั้นตอนในวิธีดำเนิน

การที่จะนำไปสู่การเลือกวิธีสอน เทคนิคการสอน และสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ

3. บทเรียนที่ได้วางแผนมาแล้ว จะช่วยให้ครูสามารถสอนได้ด้วยคามมั่นใจ

4. แผนการสอนที่มีอยู่จะเป็นหลักฐานสำหรับการสอน ซึ่งจะช่วยป้องกันการลืม และยังช่วยทำให้บทเรียนมีความต่อเนื่องกันไปตลอดทั้งวิชา

5. แผนการสอนที่ได้ใช้ไปแล้ว จะเป็นแนวทางให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงจุดบกพร่องในการสอนให้ดีขึ้นเมื่อใช้สอนในครั้งต่อไป

6. ช่วยให้นักเรียนมีความถูกต้อง และช่วยจัดระเบียบของการคิดวางแผน

7. กำหนดจุดเน้นที่เหมาะสมในทุกขั้นตอนของบทเรียน

8. ช่วยเป็นตารางเวลาสำหรับการปฏิบัติการสอนของผู้สอน

ในการดำเนินการสอนของครูจะบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้มาน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถและทักษะการสอนของครู ตลอดจนความรู้ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งการดำเนินการสอนที่ดีของครู อัญชลี กิจพยัคฆ์ และคนอื่น ๆ (2523 : 62) ให้ทัศนะไว้ว่าควรยึดหลักดังต่อไปนี้

1. การสอนแต่ละครั้งผู้เรียนควรทราบจุดมุ่งหมายของการสอนอย่างเข้าใจ เพื่อการเรียนการสอนจะได้มุ่งสู่ทิศทางเดียวกัน

2. การสอนและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่น่ารื่นรมย์ จะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนสูงขึ้น

3. ควรดัดแปลงเนื้อหาวิชาที่สอนให้สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการและความพร้อมของผู้เรียน

4. การสอนมิใช่การถ่ายทอดความรู้เท่านั้น แต่รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดแก้ปัญหา การเรียนรู้ด้วยตนเอง และพัฒนาเจตคติที่พึงปรารถนา

5. วิธีสอนที่ดีที่สุดควรใช้หลาย ๆ วิธี เช่น ให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น ได้ค้นคว้าทดลอง ทำงานกลุ่ม

6. พยายามจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน เช่น ให้ลงมือปฏิบัติ ศึกษาสถานศึกษาที่สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะเกิดผลและมีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนจะต้องเตรียมตนเองให้มีความพร้อมที่จะทำการสอน ด้วยการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการเตรียมกิจกรรมการเรียนการสอน และสื่อการเรียนที่สอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน ตลอดจนเตรียมวิธีวัดและประเมินผล

2. ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน เป็นการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้าจิตใจ และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 24 (5) กล่าวว่า สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ โรไมน์ (Romine. 1974 : 139 -143) ที่ได้ศึกษาบรรยากาศเกี่ยวกับการสอนที่จะช่วยให้เกิด

การเรียนรู้ดีขึ้น โดยการสำรวจความคิดเห็นจากอาจารย์และนิสิตคณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย โดโลราโด พบว่า บรรยากาศการสอนที่ดีจะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพนั้น แบ่งออกได้เป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

- 1) ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน เช่น ผู้สอนเป็นคนกระฉับกระเฉง มีอารมณ์ขัน มีความกระตือรือร้นสนใจในวิชาที่ตนสอน
- 2) ด้านการจัดและเตรียมการสอน เช่น เตรียมการสอนเป็นอย่างดี ชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในวิชาที่เรียน รวมทั้งแนะนำหนังสืออ้างอิงต่าง ๆ
- 3) ด้านผลการสอนที่ผู้เรียนได้รับ เช่น ผู้เรียนได้รับประโยชน์สมตามความตั้งใจจากวิชาที่ผู้เรียนเลือก ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียน ไม่ใช่เป็นเพียงผู้ฟังแต่เพียงอย่างเดียว
- 4) ด้านการเสนอเนื้อหา เช่น อธิบายชัดเจน ใช้คำถามกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด
- 5) ด้านการประเมินผล การนำข้อมูลย้อนกลับ และการเสริมแรงทางการเรียน เช่น เมื่อมีการทำรายงานหรือสอบ เมื่อตรวจเสร็จแล้ว ผู้สอนจะต้องรีบแจ้งผลให้ผู้เรียนรู้ และมีการชี้แจงด้วยว่าทำไมผลจึงเป็นเช่นนั้น

การสร้างบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดขึ้นตามศักยภาพของแต่ละคนนั้น ครูผู้สอนและผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยดี ทำให้ผู้เรียนมีความอบอุ่นใจไม่ว่าจะอยู่ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน

ยนต์ ชุ่มจิต (2534 : 76) ได้กล่าวว่า ครูผู้สอนกับนักเรียนเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกันมากที่สุด จนกระทั่งในอดีตยกย่องให้ครูเป็นบิดามารดาคนที่สองของศิษย์ ดังนั้น ครูจึงควรปฏิบัติหน้าที่ของครูให้สมบูรณ์ที่สุด เพื่อให้ศิษย์เกิดความรู้สึกประทับใจตลอดไป ด้วยการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนที่ดี ดังนี้

1. สอนศิษย์ให้เกิดความรู้ความสามารถในวิชาการต่าง ๆ อย่างเต็มกำลังความสามารถของครู
2. สอนศิษย์ด้วยการทำให้บรรยากาศในการเรียนการสอนสนุกสนานแต่ได้สาระ
3. อบรมดูแลความประพฤติของศิษย์ให้อยู่ในระเบียบวินัยหรือกรอบของคุณธรรม
4. ดูแลทุกข์สุขของศิษย์อยู่เสมอ และพยายามหาทางช่วยเหลือ
5. เป็นที่ปรึกษาหารือและช่วยแก้ปัญหาให้แก่ศิษย์

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ครูผู้สอนจะต้องจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนที่จูงใจผู้เรียน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน และรู้จักใช้วิธีการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

3. ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ครูผู้สอนจะต้องแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนด้วยการให้คำปรึกษา แนะนำในการเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รู้จักค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง

เรียงชัย หมื่นชนะ (2535 : 78) กล่าวว่าพฤติกรรมของครูมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน โดยครูที่ดีจะต้องแสดงพฤติกรรมต่อผู้เรียน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. พฤติกรรมทางอ้อม คือ พฤติกรรมของครูในด้านต่อไปนี้

1.1 ยอมรับความรู้สึกของผู้เรียน หรือที่แสดงออกด้วยวาจาหรือการกระทำที่ไม่ข่มขู่ ไม่ว่าจะเป็นความรู้สึกในด้านเป็นที่พอใจหรือไม่พอใจ

1.2 ให้คำชมเชย สนับสนุนให้กำลังใจในการกระทำหรือการแสดงออกของผู้เรียน เช่น กล่าวชมเชย

1.3 การยอมรับหรือนำความคิดเห็นของผู้เรียนมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ถ้าข้อเสนอแนะนั้นมีประโยชน์

1.4 การถามเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาหรือวิธีสอนต่าง ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนตอบ

1.5 สนใจผู้เรียน กิจกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน ช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนเกิดปัญหา ด้วยความเห็นอกเห็นใจ ส่งเสริมให้ผู้เรียนปฏิบัติเยี่ยงพลเมืองดี ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความขยันขันแข็ง และช่วยเหลือตนเองได้

2. พฤติกรรมทางตรง หมายถึงพฤติกรรมของครูในด้านต่อไปนี้

2.1 การบรรยายข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นต่าง ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา

2.2 ให้แนวทาง ออกคำสั่ง หรือแนะแนวเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติตาม

2.3 การใช้อำนาจหรือการดูต่ำว่ากล่าวหรือวิจารณ์การกระทำของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงประสงค์

2.4 ผู้เรียนพูดและตอบคำถามของครู

2.5 ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น

นักการศึกษาหลายท่าน ในปัจจุบันกล่าวว่าครูมิได้เปรียบเสมือนเรือจ้างหรือมิได้เปรียบเสมือนอะไรทั้งสิ้น ดังเช่นที่มีผู้เปรียบเทียบ แต่ครูที่แท้จริง คือ ผู้ที่มีจิต วิญญูญาณ และการกระทำอันเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม มองเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ และมีความรักในมวลมนุษยชาติ พร้อมทั้งจะอุทิศตนเอง เสียสละเพื่อรับใช้สังคม คุณธรรมความเป็นครูนี้หาเปรียบมิได้ แต่จะดำรงอยู่ในสัจกาลของความเป็นครู ซึ่งคุณลักษณะของครูที่สังคมต้องการ ควรมีคุณสมบัติสำคัญสองประการ คือ

1. คุณสมบัติส่วนตัว ประกอบด้วย บุคลิกภาพดี สุขภาพแข็งแรง มีความรู้ดี สอนดี เสียสละ ความประพฤติดี มีคุณธรรม มีความกระตือรือร้น มีมนุษยสัมพันธ์อันดี และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นนักประชาธิปไตย ยึดมั่นในศาสนา และสถาบันพระมหากษัตริย์

2. คุณสมบัติที่ผู้เรียนต้องการ ประกอบด้วย การให้ความช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ ผู้เรียนทั้งด้านการเรียนและด้านส่วนตัว ให้ความสนิทสนมเป็นกันเองกับผู้เรียน มีอารมณ์ดี มีเมตตากรุณา ตลอดจนมีการยกย่องชมเชยและให้รางวัลแก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า การเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนจะต้องแสดงความเมตตาต่อผู้เรียน ด้วยการให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการเรียน และการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างใกล้ชิด และสม่ำเสมอ

4. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ ด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและกลุ่ม รู้จักการเรียนรู้ร่วมกัน

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2542 : 33 - 36) กล่าวว่า การเรียนรู้จะไม่น่าเบื่อ สนุก ผู้เรียนอยากเรียน มีความสุข ผู้สอนจะต้องมีความเชื่อว่าศักยภาพของผู้เรียนสามารถเสริมสร้างพัฒนาได้ ผู้เรียนแต่ละคนมีวิธีการเรียนรู้ (Learning style) ของตนเอง บทบาทของผู้เรียนที่เป็นปัจจัยพื้นฐานส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน คือการให้ความรักความใกล้ชิด ความไว้วางใจ และความเป็นกัลยาณมิตร วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้สู่ศักยภาพของแต่ละบุคคล คือ

1. วิธีส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยศักยภาพด้านภาษา โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้การเขียน โคลง กลอน การเขียนอย่างสร้างสรรค์ การอภิปราย การสัมภาษณ์ การฝึกพูดต่อสาธารณะ การใช้นิทาน การระดมพลังสมอง การเขียนบันทึกประจำวัน

2. วิธีส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านตรรกและคณิตศาสตร์ โดยเน้นการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ (Critical thinking) การคิดแก้ปัญหาและการคิดเชิงวิทยาศาสตร์ การคิดคำนวณ การจัดหมวดหมู่แยกประเภท เปลี่ยนข้อความโจทย์ เป็นภาษาคณิตศาสตร์ การหารูปแบบหรือสมการ

3. วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านภาพมิติสัมพันธ์ โดยให้ผู้เรียนเห็นภาพแล้วให้แปลข้อความหรือหาเป็นภาพ หรือให้ผู้เรียนหลับตาและคิดมองเห็นภาพของเรื่องที่เพิ่งเรียนรู้จบไป โดยถามผู้เรียนถึงสิ่งที่มองเห็นในใจ การวาดภาพจากความคิด

4. วิธีส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว โดยให้มีการเคลื่อนไหวร่างกาย การใช้กล้ามเนื้อที่มีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่ การเรียนรู้โดยการสัมผัส การกระทำ การใช้ภาษากาย

5. วิธีส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านดนตรี โดยการเรียนรู้เกี่ยวกับจังหวะการแต่งเพลง การขับร้อง แสดงการเล่นดนตรี ทำอุปกรณ์ดนตรี และแสดงให้ดู

6. วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยสร้างโอกาสการทำงานกับบุคคลอื่น การแบ่งปัน การเปรียบเทียบ การสัมพันธ์กับบุคคลอื่น การร่วมมือ การสัมภาษณ์ การอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดและประสบการณ์กับผู้อื่น

7. วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านการเข้าใจตนเอง โดยจัดสถานการณ์ต่าง ๆ

ให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ด้วยตนเองในฐานะเป็นเอกัตบุคคล ให้โอกาสเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นไปตามความสามารถและจังหวะการเรียนรู้ของตนเอง

8. วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ศักยภาพด้านธรรมชาติ กิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นลักษณะโครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การทำบันทึก การสังเกตธรรมชาติ การปลูกและดูแลต้นไม้ การเลี้ยงสัตว์ การถ่ายภาพธรรมชาติ

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2544 : 11) ได้กล่าวถึง การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์นั้น นักเรียนจะต้องมีกระบวนการเรียนรู้มาก ๆ มีการเรียนรู้ที่ดำเนินไปสู่บุคคลแห่งการเรียนรู้ได้ด้วยวิธีการ ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนเป็นผู้เลือก เลือกเรียน เลือกทำกิจกรรม เลือกเป้าหมาย เลือกอะไรต่าง ๆ เอง

2. ให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้เอง

3. ให้ผู้เรียนเป็นผู้ประเมินเอง

4. ผู้เรียนเป็นผู้สร้างความภาคภูมิใจเอง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ เป็นการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ ด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและกลุ่ม

5. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด โดยครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และฝึกปรับปรุงแก้ไขตนเอง ด้วยกระบวนการคิดรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน

โกวิท ประวาลพุกษ์ (2544 : 19 - 24) กล่าวว่า ก่อนที่ครูจะสร้างความรู้ให้แก่เด็ก จะต้องสร้างกระบวนการคิดให้เกิดขึ้นกับเด็กก่อน ซึ่งเด็กจะนำกระบวนการคิดไปสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนสามารถสร้างกระบวนการคิดให้กับเด็กได้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน ดังนี้

1. การคิดแบบขั้นบันได (The Ranking Ladder) เป็นการคิดเชิงเปรียบเทียบ ในลักษณะของการเรียงลำดับ เช่น จากมากไปหาน้อย จากต่ำไปสูง จากอ่อนไปแก่

2. การคิดแบบ ห.ร.ม. (The Venn Diagram) โดยพิจารณาว่ามีส่วนใดบ้างที่เหมือน ส่วนใดบ้างที่ต่างกัน ซึ่งถ้ามีส่วนร่วมกันมากก็เกือบเหมือนกัน ถ้ามีส่วนร่วมกันน้อยก็ไม่เหมือนกัน

3. การคิดแบบสายรุ้ง (The Spectrum) โดยให้มองว่าดีสุดเป็นอย่างไร ต่ำสุดเป็นอย่างไร สูงสุดเป็นอย่างไร เหนือสุดเป็นอย่างไร ใต้สุดเป็นอย่างไร ห้ามมองจุดเดียว คิดจุดเดียว

4. การคิดแบบใยแมงมุม (Web) โดยให้รู้จักพิจารณาถึงความสัมพันธ์ของสิ่งทั้งหลาย แล้วเอาความสัมพันธ์นั้นไปตอบคำถาม เช่น เวลาจะแต่งโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ต้องสร้างความคิดแบบใยแมงมุม และสร้างคำก่อน แล้วจึงไปลงแผนผังบังคับตามลักษณะคำประพันธ์

5. การคิดแบบ Mind Map โดยมองให้เห็นภาพตั้งแต่ต้นจนจบ กล่าวคือ ต้องวางแผน

การคิดตั้งแต่กระบวนการแรกจนกระทั่งจบ ให้มองเห็นภาพของงานตลอดแนว

6. การคิดแบบ Pie Chart เป็นการคิดแบบ ค.ร.น. คือ ความคิดแบบส่วนย่อยไปส่วนใหญ่ เช่น ตัวเราเป็นสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม กลุ่มเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งในชั้น ชั้นเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งในโรงเรียน ดังนั้น การทำงานที่ดี เราต้องสร้างความคิดใหญ่ ให้ความคิดของทุกคนเข้าไปอยู่ในนั้น ซึ่งกระบวนการที่สำคัญ คือ การรวมความคิดของทุก ๆ คนให้รวมเป็นหนึ่งเดียว

7. การคิดแบบหักมุม (The Right Angle) เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และกระตุ้นให้เกิดอยากเรียนรู้มากขึ้น เช่น บอกว่าจงวาดแก้วน้ำให้เป็นแก้วน้ำ แต่ไม่เหมือนแก้วน้ำ

8. การคิดแบบ Target เป็นรูปแบบที่คิดได้ว่า อะไรคือคุณค่าแท้ คุณค่าเทียม อะไรเป็นแก่น อะไรเป็นกระพี้ ดูว่าถ้าทำอย่างนี้จะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนทั้งปวงหรือไม่ ถ้าเกิดประโยชน์แก่ประชาชนทั้งปวงก็เป็น Target แท้ เป็นคุณค่าแท้ ถ้าทำแล้วไม่ยั่งยืนก็เป็นคุณค่าเทียม

9. การคิดแบบก้างปลา (The Fish Bone) เป็นการคิดแบบสมุทัย คือ อะไรเป็นสาเหตุของปัญหา

10. การคิดแบบจำแนกรายละเอียด (The Grid) ให้เห็นว่ามีรายละเอียดเป็นอย่างไร มีขอบเขตแค่ไหน ไม่ใช่มองแล้วก็แล้วกัน ดังนั้น เวลาจะมองอะไรก็แล้วแต่พยายามเก็บรายละเอียดแล้วเราจะได้อะไรมากมาย

11. การคิดแบบค่านิยม (Agree / Disagree Chart) รูปแบบนี้จะนำไปใช้เพื่อตัดสินใจในการสร้างค่านิยมว่าอะไรดีกว่าอะไร อะไรตกลงกันได้ อะไรตกลงกันไม่ได้ อะไรที่เกิดผลดีร่วมกัน อะไรที่ไม่เกิดผลดี อะไรขัดแย้งกัน

12. การคิดแบบเหตุและผล (The Sequence Chart) คือ ทำอย่างนี้แล้วเกิดผลอย่างไร ถ้าทำอย่างนี้แล้วต่อไปจะเป็นอย่างไร เหตุนี้เป็นผลให้เกิดอย่างนี้ เป็นเหตุผลแบบต่อเนื่องหรือไม่ต่อเนื่องก็ได้

สรุปได้ว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิดนั้น ครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และฝึกปรับปรุงแก้ไขตนเอง ด้วยกระบวนการคิดรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน

6. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม เป็นการมุ่งเน้นให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือสถานการณ์การเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อน จากกลุ่ม ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เคารพในสิทธิของกันและกัน รู้จักสังเกตส่วนดีและส่วนด้อยของผู้เรียน พยายามปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ไม่ดีของผู้เรียนด้วยใจบริสุทธิ์และเป็นธรรม

ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541 : 40 - 42) ได้กล่าวถึงหลักการสำคัญของการแสวงหาความรู้จากกลุ่มว่าผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีแรงจูงใจร่วมกันในการทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยที่แต่ละคนในกลุ่มมีอิทธิ

พลต่อกันและกัน ผู้เรียนจะต้องเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุดด้วยการเน้นกระบวนการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ความรู้โดยกลุ่ม ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำหลักการกระบวนการไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสมของแต่ละเนื้อหาวิชา ดังนี้

1. เกม ช่วยฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ ความมีน้ำใจ เป็นนักกีฬา
2. บทบาทสมมติ ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มจะได้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ที่สมมติขึ้นช่วยให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่ดี
3. กรณีตัวอย่าง เป็นการเรียนจากเรื่องราวที่เกิดขึ้นจริงหรือเป็นสถานการณ์ที่เหมือนจริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาวิเคราะห์ อภิปราย
4. การอภิปรายกลุ่ม เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นในประเด็นที่กลุ่มสนใจร่วมกัน โดยมีผู้ดำเนินการอภิปราย และมีสมาชิกประมาณ 6 – 12 คน สมาชิกจะร่วมกันอภิปราย ซึ่งทำได้หลายลักษณะ ผู้สอนจะต้องเลือกตามความเหมาะสม

นอกจากนี้ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2542 : 28) ยังได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม เพื่อให้นักเรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่มได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำ ดังนี้

1. ให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มกำหนดเป้าหมายหรือจุดมุ่งหมายของการทำงานร่วมกัน
2. มอบหมายหน้าที่ให้ทุกคนภายในกลุ่มรับผิดชอบตามความสามารถของตน
3. ทุกคนปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากกลุ่ม
4. ยอมรับฟังความคิดเห็นจากกลุ่ม พร้อมทั้งจะแก้ไขข้อบกพร่อง
5. ประเมินผลการทำงานเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง
6. ทุกคนชื่นชมความสำเร็จร่วมกัน

สรุปได้ว่า การส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือสถานการณ์การเรียนที่ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และพยายามปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน ให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้

7. ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยครูผู้สอนจะต้องรู้จักเลือกใช้สื่อและวัสดุอุปกรณ์ พร้อมทั้งเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน อันจะเป็นการส่งเสริมกระบวนการคิด กระบวนการแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2543 : 28 - 31) ได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยใช้เทคโนโลยีว่า คุณค่าของเทคโนโลยีอยู่ที่การใช้เป็นเพียงเครื่องช่วยสอน ไม่ได้ใช้แทนการสอน ครูจะเป็นผู้เลือกที่จะใช้เพื่อจูงใจผู้เรียน เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนอ่อนหรือเพื่อปรับแต่งสื่อการเรียนให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งมีวิธีการเรียนรู้ที่แตก

ต่างกัน เทคโนโลยีหลายอย่างง่ายต่อการใช้ และมีคุณภาพสูง ครูอาจใช้เทคโนโลยีช่วยสอนเนื้อหาที่ซับซ้อน ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อความชำนาญ และช่วยให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี จะประกอบด้วยสิ่งพิมพ์ ตำราเรียน และแบบฝึกหัด แหล่งทรัพยากรในชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ ชุดการสอน คอมพิวเตอร์ช่วยสอน และบทเรียนสำเร็จรูป

ส่วนอัมภา บุญช่วย (2537 : 98) ได้กล่าวว่า ในการปฏิบัติงานสอนให้เกิดประสิทธิภาพดีนั้น สื่อการสอนมีบทบาทในการเป็นตัวกลางที่ให้ข้อมูลความรู้ จากผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนได้เป็นอย่างดี แต่การใช้สื่อการสอนให้ประสบผลสำเร็จนั้น จะต้องใช้สื่อการสอนให้ตรงกับจุดประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียน อีกทั้งยังต้องใช้อย่างประหยัด และคุ้มค่าที่สุดด้วย ดังที่สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 : 89) ได้สรุปบทบาทและความสำคัญของสื่อการสอนในการจัดการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น เพราะผู้เรียนเกิดความเข้าใจเป็นรูปธรรมชัดเจน
2. ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ในปริมาณมากขึ้นในเวลาที่กำหนด
3. ช่วยให้ผู้เรียนสนใจและมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการเรียนการสอน
4. ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความประทับใจ และการเรียนรู้มีความแม่นยำขึ้น
5. ส่งเสริมการคิดและการแก้ปัญหาในกระบวนการเรียน
6. ช่วยให้สามารถเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนรู้ได้ลำบาก เพราะสามารถทำสิ่งที่ซับซ้อนให้ง่ายขึ้น

นอกจากนี้ กิดานันท์ มลิทอง (2536 : 83) ได้จัดประเภทของสื่อการสอนที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน ดังนี้ คือ สื่อทางโสต (Audio) สื่อสิ่งพิมพ์ (Print) ภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว (Still and Motion Visual) และของจริง (Real Object) เหตุผลของการที่ต้องการมีการจัดประเภทของสื่อ เนื่องจากสื่อชนิดหนึ่ง ๆ นั้น สามารถทำหน้าที่อย่างหนึ่งได้ดีที่สุด อย่างไรก็ตามสื่อการสอนอาจจำแนกตามลักษณะที่ใช้ได้เป็น 3 ประเภท เรียกว่า โสตทัศนูปกรณ์ (Audio Visual Aids) ได้แก่

1. สื่อประเภทใช้เครื่องฉาย ได้แก่ เครื่องฉายแผ่นใส เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์
2. สื่อประเภทไม่ใช้เครื่องฉาย ได้แก่ ภาพนิ่ง แผนภูมิ ของจริง ของจำลอง
3. สื่อประเภทเครื่องเสียง ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ แผ่นเสียง

สรุปได้ว่า การใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนจะต้องรู้จักเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนการสอน

8. ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นการนำนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุดประชาชน ศูนย์สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ วัด ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน พิพิธภัณฑ์ หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐ และเอกชน ที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้

อำพล จินดาวัฒนะ (2543 : 2 - 4) ได้ให้ความเห็นว่าแหล่งเรียนรู้ของเด็กมีใช้อยู่แต่ในห้องเรียนแคบ ๆ หรือห้องปฏิบัติการบางอย่างในโรงเรียนเท่านั้น แต่สถานที่ต่าง ๆ นอกห้องเรียนก็เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างมีความสุข เช่น การพาเด็กไปชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ นำเด็กไปสอนไต่ต้นไม้ในสวนสาธารณะ พาเด็กไปดูสัตว์ต่าง ๆ ที่สวนสัตว์ หรือไปศึกษาค้นคว้าในพิพิธภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ให้เด็กได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้จากของจริง ซึ่งถือว่าเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ขนาดมหึมาทั้งของเด็กและผู้ใหญ่

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 20 - 25) ได้กล่าวว่า การใช้ทรัพยากรท้องถิ่นในการพัฒนาการเรียนการสอน นั้น นักการศึกษาได้จำแนกทรัพยากรท้องถิ่นออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรบุคคล ได้แก่ ผู้ชำนาญพิเศษเฉพาะด้าน ผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถ ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการ ครูอาจารย์โรงเรียนอื่น ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ
2. ทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ตามธรรมชาติ ซึ่งครูสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน เช่น ดิน หิน แร่ แม่น้ำ ลำคลอง หนองบึง น้ำตก พืช และสัตว์
3. ทรัพยากรทางวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สถานที่ราชการ สถานประกอบการ ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน โสตทัศนูปกรณ์ในหน่วยงานต่าง ๆ ศูนย์วัฒนธรรม วัด โบสถ์ มัสยิด
4. ทรัพยากรทางสังคม ได้แก่ ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน เช่น ศิลปะพื้นบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน นิทานพื้นบ้าน ยาพื้นบ้าน ประเพณีต่าง ๆ

การนำทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งจำเป็น และมีความสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบัน ดังนี้

1. ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง เพราะเรียนรู้จากของจริงและสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง ทำให้ผู้เรียนตระหนักและสนใจสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น
2. ทำให้ผู้เรียนรู้จัก และเข้าใจชุมชนของตน มีความรัก ความภาคภูมิใจในชุมชน
3. ทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและเข้าใจสิ่งแวดล้อมของตน รู้จักปรับตัวให้เหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น
4. ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ชีวิตในสภาพที่เป็นจริง มีความเข้าใจในอดีต ปัจจุบัน และ

อนาคต ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในชุมชนของตน

5. ทำให้ผู้เรียนมีความสัมพันธ์กับชุมชนและสิ่งแวดล้อมอย่างใกล้ชิด ซึ่งเป็นผลดีต่อการดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนและสิ่งแวดล้อมนั้น ๆ

6. ทำให้ผู้เรียนมองเห็นประโยชน์ของการเรียนรู้ และสามารถนำสิ่งที่เรียนมาไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

7. ประหยัดเงิน และเวลา เพราะทรัพยากรต่าง ๆ หาได้ง่าย และมีอยู่แล้วในชุมชน

8. เป็นการปลูกฝังและส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้แก่ผู้เรียน

สรุปได้ว่า การรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย นั้น ครูผู้สอนจะต้องรู้จักนำนักเรียนออกไปศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ที่มีอยู่ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ตลอดจนรู้จักนำเทคโนโลยีและความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน

9. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม โดยครูผู้สอนจะต้องรู้จักอบรมสั่งสอนให้ผู้เรียนมีความประพฤติที่ดีงาม มีกิริยามารยาทเรียบร้อย เคารพในสิทธิของตนและคนอื่น ปฏิบัติตนอยู่ในกฎระเบียบของโรงเรียนและสังคม รู้จักการเข้าคิว มีความรับผิดชอบ มีสัมมาคารวะรู้จักกาลเทศะ มีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้กับผู้อื่น

สมบุรณ์ ชิตพงศ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544 : 7 - 10) ได้กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ปฏิบัติแล้วเกิดความดี ความงาม ความสวย ถ้าต้องการสอนเด็กให้มีจริยธรรม คือ สอนให้เด็กรู้จักทำดี ละเว้นชั่วตามฐานะหรือบทบาทที่บุคคลนั้นเป็น ซึ่งจริยธรรมแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. จริยธรรมธรรมชาติ เป็นลักษณะการกระทำดีละเว้นชั่ว โดยธรรมชาติของตนเอง

2. จริยธรรมบังคับ เป็นลักษณะการกระทำดีละเว้นชั่ว เพราะถูกบังคับให้ทำ อาจเป็นการบังคับด้วยกฎเกณฑ์ กฎหมาย ระเบียบประเพณี

3. จริยธรรมเจตนา เป็นจริยธรรมระดับสูงสุด เป็นการกระทำดีละเว้นชั่ว อันเกิดจากเจตนาที่ตั้งใจจะกระทำหรือไม่กระทำ โดยผู้เรียนคิดได้เองว่าควรทำหรือไม่ควรทำด้วยตนเอง เป็นจริยธรรมที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนมากที่สุด

การเกิดจริยธรรมของมนุษย์มาจาก 3 กรณี คือ

1. ความกลัว เป็นจริยธรรมต่ำสุด เช่น ความกลัวกฎหมาย กลัวถูกลงโทษ

2. ความอยากหรือความต้องการ ถ้าเป็นไปในทางที่ดีก็เป็นการใฝ่ดี เป็นการกระทำดีละเว้นชั่ว เช่น การทำบุญเพื่อหวังจะได้รับผลบุญในภายหน้า

3. ความมีปัญญา เป็นจริยธรรมที่ต้องการให้เกิดมากที่สุด ได้แก่ รู้จริง คือ รู้ในเรื่องนั้นอย่างถูกต้อง รู้ถึง คือ รู้เรื่องนั้นอย่างลึกซึ้ง รู้ทั่ว คือ รู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ

สุมน อมรวิวัฒน์ (2542 : 3) กล่าวว่า มนุษย์เป็นเวไนย สามารถฝึกฝนอบรมได้ทั้งโดยตนเอง และโดยสิ่งแวดล้อม (ปรโตโฆสะ) กระบวนการเรียนรู้จึงมีจุดเริ่มต้นที่บุคคล มีขั้นตอนดำเนินการที่สัมพันธ์สอดคล้องมุ่งเน้นที่บุคคล หลักของการพัฒนาตนได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา

จุดหมายปลายทางของการเรียนรู้ก็คือ อิสรภาพทั้งทางกายและจิตของบุคคลนั่นเอง รวมถึงเพื่อ
 เกื้อกูลแก่สังคมโลกทั้งมวล

พระธรรมปิฎก (2540 : 15 -17) ได้กล่าวว่า การสอนที่ดีต้องเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้
 เรียน จุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนพฤติกรรมอยู่ที่การตั้งใจให้อยากรับไปปฏิบัติ ครูจะต้องปฏิบัติต่อ
 ศิษย์เสมือนเป็นศิษย์เป็นเพื่อนชวาว ดังนี้

1. แนะนำฝึกรอบรมให้เป็นคนดี

2. สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

3. สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง

4. ส่งเสริมยกย่องความดีงาม ความสามารถให้ปรากฏ

5. สอนให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะในวิชาชีพ สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้

ส่วนวินัย นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2537 : 881) ได้ให้ความหมายของ
 วินัยไว้ว่า วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผน ขอบบังคับและข้อปฏิบัติ

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2538 : 10) ได้กล่าวว่า วินัย หมายถึงระเบียบกฎ
 เกณฑ์ ขอบบังคับ ซึ่งกำหนดไว้เพื่อบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งปฏิบัติ หรือห้ามมิให้ปฏิบัติ เพื่อบรรลุ
 จุดมุ่งหมายที่เป็นประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง

นอกจากนี้ พนัส หันนาคินทร์ (2528 : 198) ได้ให้ความหมายของคำว่า วินัย ไว้ว่า
 เป็นมาตรการที่สร้างขึ้น เพื่อให้สมาชิกในสังคมต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับที่สังคมกำหนด
 ไว้ มาตรการเช่นนี้อาจจะเป็นทั้งการส่งเสริมให้กระทำดี หรือการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ
 หรืออาจเป็นการลงโทษ เพื่อหักห้ามการกระทำที่ถือว่าไม่ดี เช่น ฝ่าฝืนระเบียบข้อบังคับ

สรุปได้ว่า การสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม นั้น ครูผู้สอนจะต้องให้การอบรมสั่ง
 สอนให้ผู้เรียนมีความประพฤติที่ดีงาม รู้จักเคารพในสิทธิของตนและคนอื่น ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบ
 ระเบียบของโรงเรียน และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

10. ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยครูผู้สอนจะต้องรู้จักใช้เครื่องมือใน
 การวัดและประเมินผลผู้เรียนเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับวุฒิภาวะ และกิจกรรมการ
 เรียนการสอน เป็นการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 39 - 78) ได้กล่าวว่า การประเมินผู้เรียนจะ
 มี 3 แนวทางที่สำคัญ ดังนี้

1. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินเชิงคุณภาพ
 อย่างต่อเนื่องในด้านความรู้ ความคิด พฤติกรรม วิธีการปฏิบัติและผลการปฏิบัติของผู้เรียนใน
 สภาพที่เป็นจริง วิธีการที่ใช้ประเมินได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ บันทึกจากผู้เกี่ยวข้อง แบบ
 ทดสอบวัดความสามารถจริง การรายงานตนเอง และแฟ้มสะสมผลงาน (Portfolio)

2. การประเมินภาคปฏิบัติ (Performance Assessment) เป็นการทดสอบความ

สามารถในการทำงานของผู้เรียน ภายใต้สถานการณ์และเงื่อนไขที่สอดคล้องกับสภาพจริงมากที่สุด ประเมินได้ 3 ลักษณะ คือ ประเมินกระบวนการ ประเมินผลผลิต ประเมินทั้งกระบวนการและผลผลิต ซึ่งจะต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเกณฑ์การให้คะแนนให้ชัดเจน อาจใช้วิธีการประเมินเป็นรายบุคคล การประเมินกลุ่ม หรือใช้การประเมินตนเองและเพื่อน ด้วยวิธีการสืบค้น การสังเกต การวิเคราะห์ และการทดสอบตามความเหมาะสม

3. การประเมินจากแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) เป็นแนวทางหนึ่งของการประเมินตามสภาพจริงที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถสะท้อนให้เห็นผลที่เกิดจากกระบวนการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างชัดเจน

พงศ์ หรดาล (2531 : 217) ได้ให้ความเห็นว่า การวัดผลประเมินผลเป็นกระบวนการพิจารณาคูณค่าทางการศึกษา เป็นการพิจารณาพัฒนาการต่าง ๆ อันเป็นผลเนื่องมาจากการศึกษาเล่าเรียน ว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาอย่างไร วัตถุประสงค์สำคัญอย่างหนึ่งของการจัดการเรียนการสอน ก็คือ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และความรู้สติปัญญา การวัดผลจึงเป็นเครื่องมืออันหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพของการศึกษา

วิชัย แหวนเพชร (2530 : 332) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับหลักการประเมินผลการเรียนว่า เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการสอน เพราะเมื่อสอนผ่านไปแล้วหากไม่ได้ทดสอบประเมินผลออกมา ครูย่อมไม่ทราบว่าผู้เรียนก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด หรือมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปอย่างไร การประเมินผลการเรียน จึงมีหลักยึด เพื่อเป็นแนวปฏิบัติดังนี้

1. ต้องประเมินให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหาที่เรียน
2. การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน
3. พยายามใช้เทคนิคหลาย ๆ แบบ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลาย ๆ ทาง
4. ต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมินไว้ให้ชัดเจน
5. เลือกเครื่องมือวัดให้สอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูลที่จะวัด
6. คุณค่าของการประเมินผลนั้น อยู่ที่การนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน

นอกจากนี้ สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 59) ยังได้ให้ทรรศนะไว้ว่าในการประเมินผลการเรียนของผู้เรียน ต้องประเมินตามผลการเรียนรู้และจะต้องตอบคำถามให้ได้ว่า เมื่อผู้เรียนเรียนจบแต่ละช่วงชั้นมีความสมดุลหรือไม่ การประเมินผลจะต้องมีขั้นตอนที่ชัดเจน เมื่อไรจะใช้การประเมินผลแบบไหน ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนของตนและต้องให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียน อันจะนำไปสู่การพัฒนาความก้าวหน้าของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการของผู้เรียนนั้น ครูผู้สอนจะต้องเลือกใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลผู้เรียนให้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะ และกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาการเรียนการสอนของตน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

ทิพย์วรรณ สัมพันธ์รัตน์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ผ่านการอบรม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการอบรม โดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น กับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง พบว่า พฤติกรรมการสอนรวมของครูผู้สอนภายในกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกอบรม โดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้น สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในกลุ่มทดลอง ซึ่งเรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรมโดยชุดการฝึกอบรมระยะสั้น สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการฝึกอบรม โดยศึกษานิเทศก์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัตนา ถินขาว (2533 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทย และเจตคติของครูผู้สอนต่อการนิเทศการสอนที่ได้รับการนิเทศภายในแบบคลินิก และการนิเทศภายในแบบปกติ และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครู ซึ่งได้รับการนิเทศภายในแบบคลินิก และการนิเทศภายในแบบปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดชลบุรี พบว่า พฤติกรรมการสอนระหว่างครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศภายในแบบคลินิกรับกับครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศภายในแบบปกติ หลังการได้รับการนิเทศในแต่ละวิธีไม่แตกต่างกัน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับครูซึ่งได้รับการนิเทศภายในแบบคลินิกและที่เรียนกับครูซึ่งได้รับการนิเทศแบบปกติ ไม่แตกต่างกัน

สุมาลี งามสมบัติ (อภิญา เหมระ. 2544 : 37 – 38 ; อ้างอิงจาก สุมาลี งามสมบัติ. 2541 : 74 - 81) ทำการวิจัยเรื่องการศึกษารูปแบบการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี พบว่า ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามรายวิชาต่าง ๆ ดังนี้

1. วิชาวิทยาศาสตร์ จัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เป็นการทดลองปฏิบัติจริง เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และทักษะที่สำคัญทางวิทยาศาสตร์
2. วิชาภาษาไทย จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการทั้ง 9 ขั้น เน้นให้ผู้เรียนเกิดทักษะการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการคิดพิจารณาอย่างมีเหตุผล รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม
3. วิชาคณิตศาสตร์ จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม การสอนให้เป็นรูปธรรมทำเรื่องให้ง่ายต่อการเรียนรู้
4. วิชาภาษาอังกฤษ จัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์การเล่น เกมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนด้วยกันเอง โดยใช้สื่อต่าง ๆ
5. วิชาสังคมศึกษา จัดการเรียนการสอนโดยให้ทำกิจกรรมกลุ่ม มอบหมายงานให้ไปศึกษาค้นหาความรู้จากสถานที่จริงในท้องถิ่นของตนเอง

6. วิชาพลานามัย จัดการเรียนการสอนโดยเน้นให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ ค้นคว้า ฝึกทักษะด้วยตนเอง มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

7. วิชาการงานและอาชีพ จัดการเรียนการสอนโดยให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง นักเรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาในระหว่างการทำงาน โดยครูเป็นผู้คอยแนะนำ เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

8. วิชาศิลปศึกษา จัดการเรียนการสอนโดยเน้นการปฏิบัติจริง ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการมีสุนทรียภาพทางศิลปะ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 6 (2541 : 87 - 92) ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 6 พบว่า ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 10 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม และบรรยากาศที่ปลูกเร้า จูงใจ และเสริมแรงให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ด้านการเอาใจใส่ให้นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียน ด้านการจัดกิจกรรม และสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ด้านส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง ด้านการส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัวและปรับปรุงส่วนตัวของนักเรียน ด้านการใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง ด้านการฝึกฝนกิจกรรมรายสัปดาห์และวินัย ตามวิถีวัฒนธรรมไทย ด้านการสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์จะมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการร้อยละ 98.5 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลูกเร้า และเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ร้อยละ 82.2 ด้านการเอาใจใส่ให้นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง ร้อยละ 92.8 ด้านการจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ร้อยละ 92.8 ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง ร้อยละ 94.0 ด้านการส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัว และปรับปรุงส่วนตัวของนักเรียนร้อยละ 86.9 ด้านการใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ ร้อยละ 87.9 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง ร้อยละ 84.8 ด้านการฝึกฝนกิจกรรมรายสัปดาห์และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย ร้อยละ 90.5 ด้านการสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 87.1 ส่วนครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์จะมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ ร้อยละ 98.4 ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมและ

บรรยากาศที่ปลูกเร้าใจ และเสริมแรงให้เกิดการเรียนรู้ ร้อยละ 70.7 ด้านการเอาใจใส่นักเรียน เป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาต่อนักเรียนอย่างทั่วถึง ร้อยละ 95.5 ด้านการจัดกิจกรรม และสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ร้อยละ 89.0 ด้านการส่งเสริมให้นักเรียนฝึกคิด ฝึกทำ และฝึกปรับปรุงตนเอง ร้อยละ 98.6 ด้านการส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนตัว และปรับปรุงส่วนตัวของนักเรียน ร้อยละ 88.9 ด้านการใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ ร้อยละ 76.4 ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง ร้อยละ 61.0 ด้านการฝึกฝนกิริยามารยาท และวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย ร้อยละ 95.1 ด้านการสังเกตและประเมินพัฒนาการของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 91.9 นอกจากนี้ยังพบว่าครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ที่เคยผ่านการอบรม และไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีพฤติกรรมการสอนไม่แตกต่างกัน ส่วนครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่เคยผ่านการอบรมและไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีพฤติกรรมการสอนแตกต่างกัน

พิเชฐ คงปัดดา (สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. 2544 : 57 – 59) ได้ทำการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการส่วนใหญ่มีการบริหารงานวิชาการทั้ง 8 ด้าน โดยเรียงลำดับจากที่ปฏิบัติมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการวางแผนงานทางวิชาการ ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ด้านห้องสมุด ด้านการวัดผลและประเมินผล ส่วนปัญหาการบริหารงาน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่ามีปัญหาในด้านต่าง ๆ 8 ด้าน โดยเรียงลำดับจากที่มีปัญหามากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการวางแผนงานทางวิชาการ ได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจไม่ตรงกันในกระบวนการปฏิบัติงานด้านวิชาการ ด้านหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดหาเอกสารประกอบหลักสูตรเพิ่มเติม ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ครูผู้สอนบางคนไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร ด้านการนิเทศการศึกษา ได้แก่ โรงเรียนไม่สามารถนิเทศการสอนได้อย่างสม่ำเสมอ ด้านกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ ขาดสถานที่ที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย ด้านวัสดุอุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ขาดความคิดริเริ่มในการประดิษฐ์สื่อการเรียนการสอนจากวัสดุท้องถิ่น ด้านห้องสมุด ได้แก่ ขาดงบประมาณในการจัดหาหนังสือ เอกสารตำรา หรือสิ่งพิมพ์ ด้านการวัดผลประเมินผล ได้แก่ ขาดเครื่องมือที่ได้มาตรฐานในการวัดและประเมินผล

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ไรอัน (Ryan. 1999 : 884 - A) ได้ทำการศึกษาเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในสถานอนุบาลเด็กเล็กของชนกลุ่มน้อยที่ได้รับการศึกษาอยู่ในเมืองของประเทศโคลัมเบีย พบว่า เมื่อเด็ก ๆ ได้มีโอกาสเลือกที่จะเล่นและทำกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสามารถของตนเองแล้ว เด็กเหล่านั้นจะแสดงออกซึ่งศักยภาพของตนเองอย่างสมบูรณ์มากกว่าการที่ได้รับจากครูเป็นผู้กำหนดให้ ทั้งนี้ครูจะต้องแสดงบทบาทของตนเองเป็นทั้งผู้อำนวยความสะดวก และผู้กำกับการเรียนรู้ของเด็กในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ กัน

เฮมมิง (Hemming.1998 : 119 - A) ได้ทำการศึกษาเรื่องบทบาทของครูในการสนับสนุนการวิพากษ์วิจารณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสรุปประเด็นสำคัญภายใต้สถานการณ์ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า บทบาทของคนที่จะเป็นครูที่ดีนั้นจะต้องประกอบด้วย การทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนให้แก่ผู้เรียน การมีค่านิยมแบบประชาธิปไตย การมีทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการวิพากษ์วิจารณ์ การมีคุณสมบัติที่ไวต่อสถานการณ์และความรู้สึก การมีความละเอียดรอบคอบ การใช้อำนาจและการตัดสินใจ

เกา (Kao.1997 : 4659 - A) ได้ศึกษาเรื่องประสิทธิผลของการควบคุมการปฏิบัติการบำบัดโรค ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามคำแนะนำของครูฝึก พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีทัศนคติและความเชื่อต่อการบำบัดโรค การพัฒนาความรู้ในเรื่องการบำบัดโรคที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง ความเชื่อมั่นต่อการนำทักษะการปฏิบัติการบำบัดโรคไปใช้ การลดสภาวะที่ถูกควบคุม แตกต่างกัน ส่วนระดับของความอดกลั้นไม่แตกต่างกัน

พอร์เตอร์ฟิลด์ (Porterfield.1998 : 884 - A) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการของเด็กเมื่อสูญเสียพ่อแม่ในระหว่างเยาว์วัย ตามรูปแบบการเลี้ยงดูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเด็กจะได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้ที่ทำหน้าที่เช่นเดียวกับพ่อแม่ของเด็ก ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบของการเลี้ยงดูที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลางในสถานการณ์ของการสูญเสียของเด็ก นั้น ทำให้เห็นการพัฒนาของเด็กที่มีคุณค่ายิ่ง เกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้สึก ความตระหนัก ความรับผิดชอบ ปฏิกริยาการตอบสนอง และประสบการณ์ที่ต่อเนื่องกัน ซึ่งจะทำให้ทราบทิศทางของรูปแบบที่จะให้การดูแลเอาใจใส่เด็กที่ประสบกับปัญหานี้ต่อไปในอนาคต

เบอร์เทลเซน (Bertelsen.1999 : 2858 - A) ได้ศึกษาเรื่องธรรมชาติการสอนของครูและการเรียนรู้หนังสือของนักเรียนที่ได้รับการศึกษาพิเศษ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า การวางแผนจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับบทบาทของครู จำนวนนักเรียน และสถานการณ์ในการเรียน จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพตามความสามารถของแต่ละบุคคล

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นรูปแบบการสอนที่สำคัญยิ่งในปัจจุบัน ที่จะทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ เก่ง ดี

มีสุข โดยครูจะต้องจัดโปรแกรมการเรียนรู้ให้ตอบสนองต่อผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันตามพฤติกรรมการเรียนรู้ และความสามารถของแต่ละคน ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าวจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของครูที่จะต้องปรับเปลี่ยนไปจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ที่มีนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาให้เป็นไปตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของแต่ละคน

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวุฒิกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 58 โรงเรียน รวม 985 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 7 โรงเรียน รวมจำนวน 125 คน ดังแสดงในตาราง 2 และ 3

ตาราง 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเขตและโรงเรียน

ลำดับที่	สำนักงานเขต	ชื่อโรงเรียน	จำนวน (คน)
1	ภาษีเจริญ	วัดอ่างแก้ว	17
2	บางกอกน้อย	วัดมะลิ	17
3	บางพลัด	บางยี่ขันวิทยาคม	15
4	ตลิ่งชัน	ฉิมพลี	22
5	ทวีวัฒนา	วัดปรณาวาส	15
6	หนองแขม	บ้านขุนประเทศ	20
		วัดอุดมรังสี	19
รวม	6 เขต	7 โรงเรียน	125 คน

ตาราง 3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามข้อมูลทั่วไป คือ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม

ลำดับที่	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน
1	ระดับการศึกษา	
	ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี	104
	สูงกว่าปริญญาตรี	21
	รวม	125
2	ประสบการณ์ในการสอน	
	ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	95
	น้อยกว่า 5 ปี	30
	รวม	125
3	ประสบการณ์การศึกษาอบรม	
	เคยเข้ารับการศึกษอบรม	110
	ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรม	15
	รวม	125

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน ประสบการณ์การศึกษาอบรม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน 4 ข้อ ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน 4 ข้อ ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน 4 ข้อ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ 4 ข้อ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด 4 ข้อ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม 4 ข้อ ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน 4 ข้อ ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 4 ข้อ ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม 4 ข้อ ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน 4 ข้อ รวม 40 ข้อ เป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามแบบของลิเคิร์ท (Likert 's scale) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

โดยกำหนดค่าคะแนนแต่ละระดับ ดังนี้

เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าตอบในช่อง มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง มาก	ให้	4	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง น้อย	ให้	2	คะแนน
ถ้าตอบในช่อง น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ในการแปลความหมายของคะแนน กำหนดการแปลค่าคะแนนเฉลี่ยเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541 : 90)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00	หมายความว่า มีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49	หมายความว่า มีระดับการปฏิบัติมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49	หมายความว่า มีระดับการปฏิบัติปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49	หมายความว่า มีระดับการปฏิบัติน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49	หมายความว่า มีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบ่งชี้พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้กำหนดแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามากำหนดเป็นนิยามศัพท์เฉพาะเชิงปฏิบัติการ แล้วสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยแบ่งระดับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรง ความถูกต้องด้านภาษา เนื้อหา ให้เหมาะสมสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะที่ผู้วิจัยกำหนด แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้
4. นำแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และครูผู้สอนทั้งระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541 : 70) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.95

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการวิเคราะห์ความเชื่อมั่น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
ตรวจสอบความถูกต้อง

6. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ไปให้ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครด้วยตนเอง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 125 ฉบับ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งคัดเลือกฉบับสมบูรณ์ไว้ จำนวน 125 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่มีคำตอบสมบูรณ์ ทุกฉบับ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Spss for windows

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)

1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้หาคุณภาพของเครื่องมือ

หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

3.1 สมมติฐานข้อ 1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

3.2 สมมติฐานข้อ 2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

3.3 สมมติฐานข้อ 3 ครูที่มีประสบการณ์การศึกษาอบรมต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

สถิติที่ใช้กับสมมติฐานข้อ 1, 2, และ 3 ใช้การทดสอบค่า ที (t – test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- N แทนจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ แทนค่าเฉลี่ย(Mean)
- S.D. แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- t แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t (t-distribution)
- *
- ** แทนนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- แทนนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา
ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี	104	83.2
สูงกว่าปริญญาตรี	21	16.8
รวม	125	100
2. ประสบการณ์ในการสอน		
น้อยกว่า 5 ปี	30	24.0
ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป	95	76.0
รวม	125	100
3. ประสบการณ์การศึกษาอบรม		
ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรม	15	12.0
เคยเข้ารับการฝึกอบรม	110	88.0
รวม	125	100

จากตาราง 2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 125 คน ส่วนใหญ่เป็นครูที่มี
การศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี ร้อยละ 83.2 มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่
5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 76.0 และเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้น
ผู้เรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 88.0

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังแสดงในตาราง 5 - 15

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน

พฤติกรรมการสอนของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการเตรียมการสอน	3.71	0.59	มาก
2. ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน	3.67	0.59	มาก
3. ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน	4.06	0.53	มาก
4. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	3.91	0.55	มาก
5. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด	3.84	0.53	มาก
6. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม	4.00	0.48	มาก
7. ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน	3.56	0.58	มาก
8. ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	3.05	0.77	ปานกลาง
9. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม	4.15	0.54	มาก
10. ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน	3.68	0.56	มาก
รวม	3.76	0.41	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.76$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด ด้านการเตรียมการสอน ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน และด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$), ($\bar{X} = 4.06$), ($\bar{X} = 4.00$), ($\bar{X} = 3.91$), ($\bar{X} = 3.84$), ($\bar{X} = 3.71$), ($\bar{X} = 3.68$), ($\bar{X} = 3.67$), และ ($\bar{X} = 3.56$), ตามลำดับ ส่วนพฤติกรรมการสอนของครู ด้านการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$)

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน โดยรวมและรายข้อ

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการเตรียมการสอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. จัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.70	0.78	มาก
2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	3.90	0.64	มาก
3. จัดเตรียมสื่อการเรียนรู้การสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา	3.61	0.76	มาก
4. จัดเตรียมวิธีการวัดและประเมินผลก่อนสอนทุกครั้ง	3.64	0.76	มาก
รวม	3.71	0.59	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการเตรียมการสอนอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 3.90$) จัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 3.70$) จัดเตรียมวิธีการวัดและประเมินผลก่อนสอนทุกครั้ง ($\bar{X} = 3.64$) และจัดเตรียมสื่อการเรียนรู้การสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ($\bar{X} = 3.61$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน โดยรวมและรายข้อ

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. จัดมุมค้นคว้าหรือมุมความรู้ในห้องเรียนให้นักเรียน ได้ศึกษาเพิ่มเติม	3.34	0.86	ปานกลาง
2. ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองกับนักเรียนในขณะสอน	4.00	0.66	มาก
3. ใช้วิธีการกระตุ้นและเสริมแรงให้นักเรียนสนใจ การเรียน	3.88	0.64	มาก
4. จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนในโอกาส ต่าง ๆ	3.46	0.85	ปานกลาง
รวม	3.67	0.57	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าพฤติกรรมการสอนของครู ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน อยู่ในระดับมาก จำนวน 2 ข้อ คือ ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองกับนักเรียนในขณะสอน ($\bar{X} = 4.00$) ใช้วิธีการกระตุ้นและเสริมแรงให้นักเรียนสนใจการเรียน ($\bar{X} = 3.88$) ส่วนที่เหลือ จำนวน 2 ข้อ มีพฤติกรรมการสอนอยู่ในระดับปานกลาง คือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียนในโอกาสต่าง ๆ ($\bar{X} = 3.46$) และจัดมุมค้นคว้าหรือมุมความรู้ในห้องเรียนให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม ($\bar{X} = 3.34$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เอาใจใส่ไต่ถามทุกข์สุขของนักเรียนทุกครั้งที่สอน	3.99	0.70	มาก
2. ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการเรียนกับนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจ	4.00	0.64	มาก
3. ให้ความเมตตาต่อนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน	4.27	0.60	มาก
4. ดูแลเอาใจใส่การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด	4.01	0.62	มาก
รวม	4.06	0.53	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าพฤติกรรมการสอนของครู ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือ ให้ความเมตตาต่อนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 4.27$) ดูแลเอาใจใส่การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.01$) ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการเรียนกับนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจ ($\bar{X} = 4.00$) และเอาใจใส่ไต่ถามทุกข์สุขของนักเรียนทุกครั้งที่สอน ($\bar{X} = 3.99$)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยรวมและรายข้อ

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. จัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกในทาง ที่ถูกต้องและเหมาะสม	3.79	0.64	มาก
2. สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และแสดงความสามารถของตนอย่างอิสระ	4.06	0.62	มาก
3. จัดกิจกรรมการสอนให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี กับเพื่อน	3.91	0.65	มาก
4. ฝึกให้ผู้เรียนทำงานอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์	3.90	0.68	มาก
รวม	3.91	0.55	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือ สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน และแสดงความสามารถของตนอย่างอิสระ ($\bar{X} = 4.06$) จัดกิจกรรมการสอนให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน ($\bar{X} = 3.91$) ฝึกให้ผู้เรียนทำงานอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 3.90$) และจัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.79$)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด โดยรวมและรายข้อ

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียน รู้จักคิดอย่างมีเหตุผล	3.88	0.62	มาก
2. ใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนา และยั่วเย้าเพื่อให้ นักเรียนรู้จักคิด	3.85	0.68	มาก
3. ให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ก่อนตัดสินใจ	3.72	0.71	มาก
4. ให้นักเรียนได้รู้จักฝึกปฏิบัติ และปรับปรุงแก้ไข ตนเอง	3.92	0.64	มาก
รวม	3.84	0.53	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือ ให้นักเรียนได้รู้จักฝึกปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไขตนเอง ($\bar{X} = 3.92$) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล ($\bar{X} = 3.88$) ใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนา และยั่วเย้าเพื่อให้นักเรียนรู้จักคิด ($\bar{X} = 3.85$) และให้นักเรียนรู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณก่อนตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.72$)

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียน
เป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม โดยรวมและรายข้อ

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. สนับสนุนให้นักเรียนได้รู้จักแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน	3.82	0.70	มาก
2. ตักเตือนเมื่อเห็นนักเรียนไม่ตั้งใจเรียนและไม่ให้ ความร่วมมือ	4.24	0.57	มาก
3. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	3.90	0.58	มาก
4. สอนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม	4.05	0.58	มาก
รวม	4.00	0.48	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือ ตักเตือนเมื่อเห็นนักเรียนไม่ตั้งใจเรียน และไม่ให้ความร่วมมือกับกลุ่ม ($\bar{X} = 4.24$) สอนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ($\bar{X} = 4.05$) จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ($\bar{X} = 3.90$) และสนับสนุนให้นักเรียนได้รู้จักแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 3.82$)

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ใช้สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเนื้อหา	3.52	0.73	มาก
2. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ	3.45	0.71	ปานกลาง
3. ใช้สื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง	3.70	0.75	มาก
4. ให้นักเรียนค้นหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเอง	3.59	0.69	มาก
รวม	3.56	0.58	มาก

จากตาราง 12 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียนอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ คือ ใช้สื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง ($\bar{X} = 3.70$) ให้นักเรียนค้นหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเอง ($\bar{X} = 3.59$) และใช้สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่เหมาะสม ($\bar{X} = 3.52$) ส่วนการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.45$)

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยรวมและรายข้อ

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. นำนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน	2.90	1.04	ปานกลาง
2. แสวงหาเทคโนโลยีหรือความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน	3.39	0.81	ปานกลาง
3. ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและสถานที่จริง	3.38	0.83	ปานกลาง
4. มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รอบรู้ในชุมชนมาเป็นวิทยากรช่วยสอน	2.53	1.10	ปานกลาง
รวม	3.05	0.77	ปานกลาง

จากตาราง 11 แสดงว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.05$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ คือ แสวงหาเทคโนโลยีหรือความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน ($\bar{X} = 3.39$) ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงและสถานที่จริง ($\bar{X} = 3.38$) นำนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน ($\bar{X} = 2.90$) และมีการเชิญผู้เชี่ยวชาญหรือผู้รอบรู้ในชุมชนมาเป็นวิทยากรช่วยสอน ($\bar{X} = 2.53$)

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม โดยรวมและรายข้อ

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ให้การอบรมนักเรียนในเรื่องระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.09	0.62	มาก
2. ตักเตือนและอบรมทันทีเมื่อเห็นนักเรียนประพฤติ ตนไม่เหมาะสมในขณะที่เรียน	4.21	0.61	มาก
3. สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ทุกครั้งที่สอน	4.13	0.65	มาก
4. สอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและเคารพในสิทธิ ของตนและคนอื่น	4.19	0.62	มาก
รวม	4.15	0.54	มาก

จากตาราง 14 แสดงว่า พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือ ตักเตือนและอบรมทันทีเมื่อเห็นนักเรียนประพฤติตนไม่เหมาะสมในขณะที่เรียน ($\bar{X} = 4.21$) สอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบและเคารพในสิทธิของตนและคนอื่น ($\bar{X} = 4.19$) สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ทุกครั้งที่สอน ($\bar{X} = 4.13$) และให้การอบรมนักเรียนในเรื่องระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.09$)

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยรวมและรายข้อ

พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. เลือกใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลได้ เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน	3.63	0.63	มาก
2. ดำเนินการวัดผลประเมินผลตามสภาพการเรียนรู้ การสอนที่เป็นจริง	3.78	0.64	มาก
3. ประเมินพัฒนาการของนักเรียนทั้งใน และนอก ห้องเรียน	3.51	0.70	มาก
4. นำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาการเรียน การสอนของตน	3.79	0.68	มาก
รวม	3.68	0.56	มาก

จากตาราง 15 แสดงว่าพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน อยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ข้อ คือ นำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนของตน ($\bar{X} = 3.79$) ดำเนินการวัดผลประเมินผลตามสภาพการเรียนรู้การสอนที่เป็นจริง ($\bar{X} = 3.78$) เลือกใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลได้เหมาะสมกับบุคลิกภาวะของผู้เรียน ($\bar{X} = 3.63$) และประเมินพัฒนาการของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ($\bar{X} = 3.51$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครู ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทั้ง 10 ด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม ดังแสดงในตาราง 16 – 18

ตาราง 16 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครู ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวม และรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา

พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับการศึกษา							t
	ต่ำกว่าปริญญาตรี หรือปริญญาตรี (N = 104)			สูงกว่าปริญญาตรี (N = 21)				
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านการเตรียมการสอน	3.66	0.58	มาก	3.95	0.61	มาก	-0.43	
2. ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน	3.65	0.56	มาก	3.77	0.65	มาก	-1.11	
3. ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน	4.07	0.52	มาก	4.04	0.57	มาก	1.43	
4. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดง ออกอย่างสร้างสรรค์	3.91	0.56	มาก	3.95	0.54	มาก	-1.49	
5. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียน รู้จักคิด	3.82	0.54	มาก	3.92	0.47	มาก	-1.75	
6. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียน รู้จัก แสวงหาความรู้จากกลุ่ม	3.99	0.51	มาก	4.04	0.37	มาก	-1.00	
7. ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ ความรู้ให้แก่ผู้เรียน	3.52	0.60	มาก	3.75	0.44	มาก	-1.52	
8. ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	2.97	0.76	ปาน กลาง	3.42	0.75	ปาน กลาง	-0.08	
9. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และ จริยธรรม	4.16	0.56	มาก	4.09	0.38	มาก	2.73 **	
10. ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้ เรียน	3.65	0.55	มาก	3.80	0.59	มาก	-0.34	
รวม	3.74	0.42	มาก	3.87	0.35	มาก	-1.43	

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 16 แสดงว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรีมีพฤติกรรมการสอน ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม มากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

พฤติกรรมการสอนของครู	ประสบการณ์ในการสอน						t
	น้อยกว่า 5 ปี			ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป			
	(N = 30)			(N = 95)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ด้านการเตรียมการสอน	3.53	0.55	มาก	3.77	0.60	มาก	2.02*
2. ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน	3.58	0.41	มาก	3.70	0.62	มาก	-0.88
3. ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน	4.05	0.55	มาก	4.07	0.53	มาก	-0.19
4. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	3.86	0.58	มาก	3.93	0.55	มาก	-0.30
5. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด	3.71	0.61	มาก	3.88	0.50	มาก	-0.81
6. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม	3.94	0.54	มาก	4.02	0.47	มาก	-0.46
7. ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน	3.33	0.51	ปานกลาง	3.63	0.59	มาก	-1.58
8. ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	2.89	0.71	ปานกลาง	3.10	0.79	ปานกลาง	2.49*
9. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม	3.97	0.51	มาก	4.21	0.54	มาก	-0.70
10. ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน	3.47	0.55	ปานกลาง	3.74	0.54	มาก	-1.16
รวม	3.63	0.42	มาก	3.80	0.40	มาก	-1.35

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเตรียมการสอน และด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไปมีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน และด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามประสบการณ์การศึกษาอบรม

พฤติกรรมการสอนของครู	ประสบการณ์การศึกษาอบรม						t
	เคยเข้ารับการ			ไม่เคยเข้ารับการ			
	ศึกษาอบรม			ศึกษาอบรม			
	(N = 110)			(N = 15)			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	
1. ด้านการเตรียมการสอน	3.72	0.66	มาก	3.65	0.55	มาก	1.91
2. ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน	3.69	0.58	มาก	3.51	0.50	มาก	0.96
3. ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน	4.09	0.53	มาก	3.88	0.54	มาก	0.21
4. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียน ได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์	3.94	0.55	มาก	3.71	0.59	มาก	0.57
5. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด	3.87	0.51	มาก	3.61	0.63	มาก	1.47
6. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม	4.01	0.49	มาก	3.88	0.48	มาก	0.77
7. ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน	3.59	0.59	มาก	3.35	0.46	ปานกลาง	2.53*
8. ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย	3.05	0.80	ปานกลาง	3.03	0.58	ปานกลาง	1.27
9. ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม	4.18	0.56	มาก	3.95	0.25	มาก	2.10*
10. ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน	3.68	0.57	มาก	3.63	0.44	มาก	2.33*
รวม	3.78	0.41	มาก	3.62	0.38	มาก	1.98*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่าครูที่มีประสบการณ์การศึกษาอบรมต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่

เคยเข้ารับการศึกษอบรมมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรม และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษอบรมมีพฤติกรรมการสอน ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน มากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรม ส่วนพฤติกรรมการสอนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร มีขั้นตอนในการศึกษาและผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 58 โรงเรียน รวมจำนวน 985 คน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 7 โรงเรียน รวมจำนวน 125 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม

และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน จำนวน 40 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ตัวเลือก โดยแบ่งระดับการปฏิบัติเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ผู้วิจัยได้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงความถูกต้องด้านภาษา เนื้อหา ให้เหมาะสมสอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ และได้หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือจากผู้ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ไปให้ผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานครด้วยตนเอง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคน
3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 125 ฉบับ และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งคัดเลือกฉบับสมบูรณ์ไว้ จำนวน 125 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการทางสถิติที่คำนวณค่าต่าง ๆ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรม Spss for windows ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัด กรุงเทพมหานคร เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวมทุกด้าน
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบค่า ที (t - test)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นครูที่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี ร้อยละ 83.2 มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 76.0 และเคยเข้ารับการศึกษอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ร้อยละ 88.0

2. พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนพฤติกรรมการสอนของครู ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม ปรากฏผลดังนี้

3.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี มีพฤติกรรมการสอนด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม มากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3.2 ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด

ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการเตรียมการสอน และด้านการรู้จักใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอน ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการสอนด้านการเตรียมการสอน และด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3.3 ครูที่มีประสบการณ์การศึกษาอบรมต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษอบรมจะมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรม เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษอบรมจะมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้สื่อสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน มากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรม ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนของครูด้านการเตรียมการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีแนวทางการจัดการศึกษา ตามมาตรา 22 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการ

จัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งทำให้หน่วยงานต้นสังกัด เห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงได้จัดอบรม สัมมนา ให้ความรู้และทักษะแก่ครูผู้สอน ตลอดจนการนำไปศึกษาดูงานโรงเรียนต่าง ๆ ทำให้ครูผู้สอนมีแนวคิดที่แตกต่างไปจากเดิม คือ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองจากผู้สอนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน ทั้งนี้เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข นอกจากนี้สถานศึกษาทุกแห่งยังจัดให้มีการอบรม สัมมนา ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการศึกษาดูงานโรงเรียนดีเด่น หรือโรงเรียนแกนนำ ทั้งในสังกัดกรุงเทพมหานคร และสังกัดอื่น เพื่อที่ครูจะได้นำความรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ดังที่สุรพล นิธิไกรพจน์ และคณะ (2545 : 5) ได้กล่าวว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้อาจเป็นเพราะว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดระบบครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาขึ้นใหม่ เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยบัญญัติไว้ในหมวด 7 ซึ่งเป็นการปฏิรูประบบครูทั้งระบบอย่างเป็นกระบวนการ ตั้งแต่การผลิตครู การควบคุมคุณภาพ มาตรฐาน และจรรยาบรรณ การพัฒนาและส่งเสริม และการบริหารงานบุคคล ดังนั้นครูจึงต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน สอดคล้อง กับ สุรพล นิธิไกรพจน์ และคณะ (2545 : 26) ที่ได้กล่าวว่า ครูเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ทั้งที่เป็นเนื้อหาสาระ และทัศนคติให้แก่ผู้เรียน ดังนั้น การแสวงหาความรู้ เทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ ๆ ตลอดจนการพัฒนาการเรียนการสอนที่ทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครูทุกคน

เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน เป็นรายข้อพบว่า

1.1 ด้านการเตรียมการสอน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้จัดเตรียมหลักสูตร คู่มือครู เอกสารทางวิชาการ สื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งหนังสือค้นคว้าไว้บริการแก่ครูอย่างเพียงพอ จึงทำให้ครูมีความพร้อมที่จะทำการสอน ด้วยการจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน ตลอดจนเตรียมวิธีการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา เหมระ (2544 : 50) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของครูธุรกิจสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า ครูมีการเตรียมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เช่น จัดทำแผนการสอนที่มีองค์ประกอบครบถ้วน สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ วางแผนการสอนโดยคำนึงถึงศักยภาพ และความต้องการของนักเรียน

1.2 ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูได้รับความรู้มากขึ้น และเห็นความสำคัญที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของตนเอง โดยให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนมากที่สุด ด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนที่จูงใจผู้เรียน มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน และใช้วิธีการเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ดังที่ อารี พันธุ์มณี (2542 :198 - 200) ได้กล่าวว่า สถานการณ์ในการเรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่ครูจะต้องส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ให้มากที่สุด ส่วนสถานการณ์ในชั้นเรียนที่ทำให้นักเรียนเบื่อไม่พอใจ หรือเกิดความขัดแย้ง ครูควรหาทางลดหรือขจัดให้ได้

1.3 ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูมีระเบียบคุรุสภาว่าด้วยจรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539 (สำนักงานการศึกษา. 2543 : ปกหลัง) ให้ยึดถือปฏิบัติโดยข้อ 1 กล่าวว่า ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า ซึ่งครูได้ยึดถือและปฏิบัติตามตลอดมาด้วยด้วยความเต็มใจ จึงแสดงความเมตตาต่อผู้เรียนออกมาให้เห็นด้วยการให้คำปรึกษา แนะนำในการเรียนและการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ อย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณ วิไลรัตน์ (2528 : 65) ที่ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา ตามทัศนะของนิสิตภาคสมทบ พบว่า พฤติกรรมที่อาจารย์มีมากที่สุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะส่วนตัว โดยมีความเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลเกี่ยวกับความสามารถในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน ปฏิบัติตนต่อผู้เรียนด้วยความจริงใจและยุติธรรม มีความสามารถในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา และเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนดี

1.4 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ พบว่าครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากโรงเรียนมีแผนงานและโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถของนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ ด้านศิลปะ ด้านกีฬา ด้านดนตรี และด้านนาฏศิลป์ อย่างชัดเจน ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียนที่ทุกโรงเรียนต้องส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีสุนทรียภาพทางด้านดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา และศิลปะ จึงทำให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างอิสระ ด้วยสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและกลุ่ม ดังที่ วิชัย วงศ์ใหญ่ (2542 : 33 - 36) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้จะไม่น่าเบื่อสนุก ผู้เรียนอยากเรียนและมีความสุข ผู้สอนจะต้องส่งเสริมการเรียนรู้สู่ศักยภาพของผู้เรียน ด้าน

ภาษา ด้านตรรกและคณิตศาสตร์ ด้านภาพมิติสัมพันธ์ ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการเข้าใจตนเอง และด้านธรรมชาติ

1.5 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก นโยบายด้านการศึกษาของโรงเรียนที่ต้องการให้เกิดความสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่ต้องการให้เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ สามารถปฏิบัติและปรับปรุงแก้ไขตนเองได้ อีกทั้งการตื่นตัวของครูต่อการพัฒนาการสอน จึงได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ และฝึกปรับปรุงแก้ไขตนเอง ด้วยกระบวนการคิดรูปแบบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน ดังที่ โกวิท ประวาลพุกษ์ (2544 : 19 - 24) ได้กล่าวว่า ก่อนที่ครูจะสร้างความรู้ให้แก่เด็ก จะต้องให้นักเรียนรู้จักฝึกปฏิบัติใช้กระบวนการคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่เรียน เช่น การคิดแบบขั้นบันได การคิดแบบ ห.ร.ม. การคิดแบบสายรุ้ง การคิดแบบใยแมงมุม การคิดแบบแผนที่ การคิดแบบ ค.ร.น. การคิดแบบหักมุม การคิดแบบเป้าหมาย การคิดแบบ ก้างปลา การคิดแบบจำแนกรายละเอียด การคิดแบบค่านิยม และการคิดแบบเหตุและผล ให้เกิดขึ้นกับเด็กก่อน ซึ่งเด็กจะนำกระบวนการคิดไปสร้างความรู้ด้วยตนเอง

1.6 ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม พบว่าครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก นโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ได้มีโอกาสช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยอมรับในบทบาทและผลงานของเพื่อนได้ฝึกทักษะทางสังคม จึงทำให้ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือสถานการณ์การเรียนที่ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่มหรือระหว่างกลุ่ม ด้วยการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและพยายามปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน ให้ทุกคนสามารถเรียนรู้ร่วมกันได้ ดังที่ อารี พันธุ์มณี (2542 : 201) ได้กล่าวว่า ครูต้องตักเตือนการกระทำของเด็กให้ทราบทันที เพื่อให้เด็กมีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงแก้ไขตนเอง หรือเพิ่มพูนความรู้ความสามารถของตน ทำให้ไม่เฉื่อยชาและมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ร่วมกัน

1.7 ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน พบว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก นโยบายการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครที่ให้บริการฟรีแก่นักเรียนในโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร เช่น ค่าเล่าเรียน อาหารกลางวัน เสื้อผ้า แบบเรียน อุปกรณ์การเรียนต่าง ๆ และการตรวจสุขภาพ นอกจากนี้สำนักการศึกษายังได้สนองนโยบายดังกล่าว โดยได้จัดซื้อสื่อการสอนต่าง ๆ ให้กับทุกโรงเรียนอย่างเพียงพอ ประกอบกับโรงเรียนได้จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูในเรื่องการใช้สื่อการสอน เพื่อให้ครูรู้จักเลือกใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับผู้เรียน และสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมกระบวนการคิด การแก้ปัญหา และการค้นพบความรู้ด้วยตนเอง จึงทำให้ครูรู้จักเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน และเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้

เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา และกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จอมใจ เมียนรทา (2540 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ใน โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูผู้สอนมีการใช้วัสดุอุปกรณ์ สารเคมี และห้องปฏิบัติการให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.8 ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนได้จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ครูได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของตนเองให้ทันสมัยสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา ตลอดจนหน่วยงานต้นสังกัดก็ได้จัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้โรงเรียนได้ใช้ เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องโพรเนียวระบบดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 48) ที่กำหนดให้มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ จึงทำให้ครูผู้สอนรู้จักนำนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ตลอดจนรู้จักนำเทคโนโลยีหรือความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545 : 28) ที่กล่าวว่า ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทค่อนข้างสูงที่จะเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้จากสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้บังเกิดขึ้น ครูยุคใหม่ต้องมีทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมทันกับความเปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเป็นประจำและสม่ำเสมอ

1.9 ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม พบว่าครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากครูผู้สอน มีความตื่นตัวต่อการประกันคุณภาพการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการศึกษาต่าง ๆ โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 1 ที่กล่าวว่า นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ครูผู้สอนจึงต้องรู้จักอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความประพฤติที่ดีงาม รู้จักเคารพในสิทธิของตนและคนอื่น ปฏิบัติตนอยู่ในกรอบระเบียบของโรงเรียน และมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา เหมระ (2544 : 52) ที่ศึกษาเรื่อง การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนครูมีการปลูกฝังคุณธรรมที่ดีงาม ฝึกให้ผู้เรียนมีกิริยามารยาท และวินัยต่องานอาชีพธุรกิจตามวิถีวัฒนธรรมไทย อยู่ในระดับมาก

1.10 ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ครูมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ศูนย์วิชาการเขตได้จัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนทุกปีการศึกษา ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการเลือกใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลได้เหมาะสมกับวุฒิภาวะ และ

กิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง ตามสภาพการณ์ที่เป็นจริง พร้อมทั้งนำผลการประเมิน มาพัฒนาการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา เหมระ (2544 : 54) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของ ครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า ครูผู้สอนมีการประเมินพัฒนาการของผู้ เรียนหลายวิธีอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการสอนของ ตนอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และประสบการณ์การศึกษาอบรม ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการเตรียม การสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด ด้านการส่งเสริม ให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม และด้าน การประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนที่จัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (2542 : 17) ที่ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความ สำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและ เต็มตามศักยภาพ นอกจากนี้สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร ยังได้นำตัวบ่งชี้พฤติกรรมการ สอนของครูตามที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 6) ได้ พัฒนาขึ้นจากทฤษฎีการเรียนรู้ทั้ง 5 ทฤษฎี มากำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของ กรุงเทพมหานคร และกำหนดให้ทุกโรงเรียนนำไปพัฒนาการสอนของตน ให้บรรลุเป้าหมายการ จัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ดังนั้นครูผู้สอนทุกคนจึงจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็น ไปตามเป้าหมายการจัดการศึกษาดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บาติस्ता (ทัศนีย์ ตรี ธาร. 2544 : 78 ; อ้างอิงจาก Batista. 1976 : 257) ซึ่งได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมของครูที่ดี พบว่า พฤติกรรมของครูที่ดีประกอบด้วย การเป็นผู้มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีความสามารถในการ เขียน มีวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและผู้เรียน มีความรู้ในวิธีการประเมินผลอย่างเหมาะสม และมีคุณธรรมในวิชาชีพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภักดี มีแก่นวิทย์ (2538 : บทคัดย่อ) ที่ ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีสภาพการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี หรือปริญญาตรี มีพฤติกรรมการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม มากกว่า ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการศึกษาค้นคว้าแหล่งความรู้ต่าง ๆ มากกว่า ทำให้มีแนวคิดและวิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กว้างและหลากหลาย จึงมุ่งเน้นที่ผลการเรียนรู้มากกว่าครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี หรือปริญญาตรี ที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามความรู้ความสามารถของตนให้เป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียน

นอกจากนี้ ครูที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรีมีจำนวนมากกว่า และมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า ย่อมพบเห็นพฤติกรรมของนักเรียนทั้งด้านดีและไม่ดีมาก จึงให้การสั่งสอนอบรมหรือตักเตือนในเรื่องพฤติกรรมของนักเรียนจนติดเป็นนิสัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิญา เหมระ (2544 : 75) ที่ศึกษา เรื่อง การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการเตรียมการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาจากโรงเรียน หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานเอกชน และสื่อต่าง ๆ ทำให้ครูต้องปฏิรูปการสอนของตน โดยจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2542 : 17) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ดังนั้น ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน จึงรับรู้แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตรงกัน จึงทำให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน เปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของตนมาเป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ด้านการเตรียมการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีการเตรียมการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมาก อาจมีความเชี่ยวชาญและความรอบรู้ในการจัดเตรียมการสอนได้มากกว่า และอาจเกิดจากจิตสำนึก และวิญญานของความเป็นครู อันเนื่องมาจากมีประสบการณ์ในการสอนมานาน ซึ่งสอดคล้องกับ อารี พันธุ์มณี (2542 : 155) ที่อธิบายว่า การปฏิบัติการสอนเป็นประสบการณ์ส่วนตัวของผู้สอนแต่ละคน ผู้มีประสบการณ์มากกว่า ย่อมส่งผลให้เกิดการหยั่งเห็นได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปรียาพร สุวรรณพันธ์ (2542 : 108) ที่ศึกษาเรื่องการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน มีระดับการปฏิบัติในการเตรียมการสอนแตกต่างกัน

นอกจากนี้ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกัน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป มีการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า 5 ปี เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมานานย่อมผ่านการสอนมามากกว่า จึงทำให้มีทักษะ มีความรู้ ความสามารถตลอดจนเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนน้อยกว่า และอาจเนื่องมาจากครูที่มีประสบการณ์ ความรู้ความสามารถและความชำนาญในการสอนมานาน มองเห็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้กว้างขวาง และหลากหลาย ดังที่ อารี พันธุ์มณี (2542 : 155) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลจะเกิดการหยั่งเห็นได้เร็วหรือช้า นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสบการณ์เดิมของบุคคลในครั้งก่อน ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ย่อมสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ดีกว่า และสอดคล้องกับงานวิจัย กัลยา โนรีวงศ์ (2541 : 106) ที่ศึกษาเรื่องการแก้ปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาชีพนานกว่าจะมีทักษะและความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนได้ดีกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาอาชีพน้อยกว่า

2.3 การเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การศึกษาอบรมต่างกัน พบว่าครูที่มีประสบการณ์การศึกษาอบรมต่างกัน มีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญด้านการเตรียมการสอน ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมให้

ผู้เรียนรู้จักคิด ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม ด้านการใช้สื่อการสอน สร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ด้านการสอนให้ผู้เรียนมี วินัย และจริยธรรม และด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษาดูแบบจะมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้ เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษาดูแบบ

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่เคยเข้ารับการศึกษาดูแบบ จะได้รับการพัฒนาให้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการจัด ดูแบบให้ความรู้โดยโรงเรียน ศูนย์วิชาการเขต หน่วยงานต้นสังกัดและต่างสังกัด ทำให้ครูผู้สอน ได้รับความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น ยิ่งผ่านการศึกษาดูแบบเท่า ใด ยิ่งมีความรู้ความสามารถและทักษะเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น เพราะครูที่เข้ารับการดูแบบจะได้รับ ความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีสอนใหม่ ๆ อยู่เสมอ เป็นการเพิ่มพูน ความรู้และทักษะให้กับตนเอง จึงทำให้ครูที่เคยเข้ารับการศึกษาดูแบบมีพฤติกรรมการสอนที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญมากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษาดูแบบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมชัย หิรัญชาติ (อภิญา เหมระ. 2544 : 77 ; อ้างอิงจาก เฉลิมชัย หิรัญชาติ. 2541 : 88) ที่ศึกษาเรื่องปัญหาการเรียนการสอนลูกเสือสามัญของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ครูที่ผ่านการดูแบบและไม่ผ่านการดูแบบมีการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนลูกเสือสามัญแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรา ศาสนัส (2542 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการสอน ของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่าครูสอนศิลปศึกษามีความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพ การสอนโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การศึกษาดูแบบต่างกัน ด้านการ ใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษาดูแบบมีการใช้สื่อการสอนมากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษาดูแบบ

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียน ศูนย์วิชาการเขต และสำนักงานการศึกษา ได้ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูที่เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการเรียนรู้ และมีทักษะในการใช้สื่อการ เรียนการสอนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การบรรยาย การสาธิต ภาพยนตร์และโทรทัศน์ การสอนแบบโปรแกรม สถานการณ์ จำลอง การปฏิบัติจริง ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอน และมีทักษะในการใช้สื่อได้ เหมาะสมกับเนื้อหา และพัฒนาการของผู้เรียน จึงทำให้ครูที่เคยเข้ารับการศึกษาดูแบบใช้สื่อการ สอนมากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษาดูแบบ ซึ่งสอดคล้องกับ พยอม วงษ์สารศรี (2530 : 153) ที่อธิบายว่า การศึกษาดูแบบเป็นการเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ทั้งในด้านความคิด การกระทำ ความสามารถ ความรู้ ความชำนาญ และสอดคล้องกับ

อำภา บุญช่วย (2537 : 98) ที่อธิบายว่า ในการปฏิบัติการสอนให้เกิดประสิทธิภาพดีนั้น สื่อการสอนมีบทบาทในการเป็นตัวกลางที่ให้ข้อมูลความรู้จากผู้สอน หรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ครูที่มีประสบการณ์การศึกษาอบรมต่างกัน ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษอบรมมีการสอนให้ผู้เรียนมีวินัย และจริยธรรม มากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรม

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่ได้รับการศึกษาอบรมจะมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการสอนดีกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรม โดยสามารถนำความรู้และเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการสอนของตน เพื่อให้ให้นักเรียนมีวินัยและจริยธรรมสูงขึ้น ดังนั้น ครูจึงต้องจัดการเรียนการสอนในเรื่องวินัย และจริยธรรมให้น่าสนใจเหมาะสมกับวัยของเด็ก ดังที่ อารุง จันทวานิช (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู. 2542 : 3 - 4) ได้กล่าวว่า ลักษณะของครูที่จะสร้างความประทับใจให้แก่ผู้เรียนนั้น จะต้องให้ความรู้และแสดงความสามารถดีต่อผู้เรียน ด้วยการเอาใจใส่ดูแลให้คำปรึกษา แนะนำว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษด้วยความปรารถนาดีหวังดี เพื่อให้ประพฤติปฏิบัติดีเหมือนกับเป็นลูกหลานของตน

นอกจากนี้ครูที่มีประสบการณ์การศึกษาอบรมต่างกัน ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่เคยเข้ารับการศึกษอบรม มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนมากกว่าครูที่ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรม

เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนได้จัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ โดยครูที่ได้รับการอบรมเป็นประจำจะได้รับความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ ในการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ย่อมเกิดความเข้าใจมากกว่าครูที่ไม่เคยผ่านการอบรมให้ความรู้เรื่องการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน เพราะการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนนั้น เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการปฏิบัติการสอน และเป็นตัวบ่งชี้ถึงพัฒนาการของการเรียนรู้ของผู้เรียน และความก้าวหน้าในการสอนของครู ดังนั้นการศึกษอบรมจึงมีความสำคัญต่อการสอนของครูเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสอดคล้องกับ เรืองลักษณ์ โรจน์พันธ์ (2529 : 9) ที่ได้เสนอแนะว่า การฝึกอบรมเป็นการกระตุ้นเตือนผู้ปฏิบัติงานให้ปฏิบัติงาน เพื่อความก้าวหน้าของตน ทำให้ระบบและวิธีการทำงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น รู้จักนำความรู้ที่ได้มาพิจารณาความผิด – ถูก ในการปฏิบัติงานจะช่วยให้มีการแก้ไขข้อบกพร่องของการปฏิบัติงานอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ครูที่มีประสบการณ์การศึกษาอบรมต่างกัน จึงมีพฤติกรรมการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา 3 (อภิัญญา เหมระ. 2544 : 77 ; อ้างอิงจาก สำนักงานพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. 2542 : 96) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ เขตการศึกษา 3 พบว่า ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ที่ผ่านการอบรมและไม่ผ่านการอบรม มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาค้นคว้าเรื่องพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานครครั้งนี้ มีประเด็นที่ควรเสนอแนะ ดังนี้

1.1. โรงเรียนควรให้ความสำคัญโดยมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอย่างต่อเนื่อง

1.2. โรงเรียนควรสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยนำนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เช่น ห้องสมุดประชาชน โรงพยาบาล สถานีตำรวจ วัด ศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน พิพิธภัณฑ์ หน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐและเอกชน

1.3. โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้จัดมุมค้นคว้าหรือความรู้ในห้องเรียนให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม ด้วยการจัดสรรงบประมาณเป็นค่าวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำ

1.3 โรงเรียนควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูผู้สอนเรื่องการผลิต และพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา

1.4 โรงเรียนควรรณรงค์ให้ครูผู้สอนทุกคนได้สอดแทรกเรื่องวินัย และจริยธรรมในการสอนของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

1.5 โรงเรียนควรกำหนดมาตรการในการตรวจสอบความพร้อมในการสอนของครูให้ชัดเจน และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เช่น การนิเทศการสอน การตรวจแผนการสอน การนิเทศงานในชั้นเรียน การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานของครู

1.6 โรงเรียนควรจัดให้มีการประเมินตนเองของครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน เพื่อสรุปผลการประเมินในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งจะได้นำข้อบกพร่องต่าง ๆ ที่พบมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูในภาคเรียนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในระดับกรุงเทพมหานคร

2.2 ควรมีการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

2.3 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในสังกัดต่าง ๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสงวณ. (2526). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศรีเดชา.
- กัลยา โนริวงศ์. (2541). การศึกษาปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาอาชีพ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานินพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2531). เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- โกวิท ประวาลพฤษย์. (2542). พัฒนาการศึกษาแท้และพัฒนางาน. กรุงเทพฯ : บริษัทเดอะมาสเตอร์กรุ๊ป แมเนจเม้นท์ จำกัด.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. (2535). คู่มือการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เจ.เอ็น. ที.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. (2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2543). ร่วมคิด ร่วมเขียน ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- . (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- คณะกรรมการข้าราชการครู,สำนักงาน. (2542). เส้นทางวิชาชีพครู. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- เครือวัลย์ นพวงศ์ ณ อยุธยา. (2536). ความพร้อมในการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปรินูญานินพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จอมใจ เมียนรทา. (2540). สภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์. ศศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรา ศาสน์ส. 2542). การศึกษาความต้องการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการสอนของครูสอนศิลปศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. ปรินูญานินพนธ์. กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

จรูญ มิลินทร์. (2523,16 กรกฎาคม). คำอภิปรายเรื่อง ปัญหาความจำเป็นและแนวทางในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู. คุรุสภาผู้จัดการอภิปราย ณ โรงแรมไทยไฮเต็ล.

ฉลาด จันทรสมบัติ. (2527). การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 หมวดสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ในจังหวัดมหาสารคาม. ปรินญา นิพนธ์. กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชมแข พงษ์เจริญ. (2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี. ปรินญานิพนธ์. กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์. (2543). ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ มุ่งสู่ผู้เรียนเป็นสำคัญ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

อ.อ. ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิตร การพิมพ์.

ทัศนีย์ ตรีธาร. (2544). ความคิดเห็นของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. สารนิพนธ์. กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทิพย์วรรณ สัมพันธ์รัตน์. (2531). การศึกษาพฤติกรรมการสอนภาษาไทยของครูที่ผ่านการอบรมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกับครูผู้สอนที่ได้รับการอบรมโดยใช้ชุดการฝึกอบรมระยะสั้นกับการฝึกอบรมโดยศึกษานิเทศก์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดตรัง. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ทีศนา แหมมณี. (2542, พฤษภาคม). "การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง," วิชาการ. 2 (5) : 3 – 30.

ธีรยุทธ์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา. (2526). พฤติกรรมครูในการเรียนการสอน. เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาพฤติกรรมการสอนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์. (2542, เมษายน). "การสอนโดยให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางแบบ CIPPA," วิชาการ. 2 (4). 15 - 21.

ประเวศ วะสี. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด : แนวทางสู่การปฏิบัติ. เอกสารพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ลำดับที่ 2 โครงการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ.

- ปรียาพร สุวรรณพันธ์. (2542). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของครูประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (เทคโนโลยีทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- พยอม วงษ์สารศรี. (2530). องค์การและการจัดการ. กรุงเทพฯ : พรวนการพิมพ์.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2537). พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : อักษรพิทยา.
- พงศ์ หรดาล. (2531). การวางแผนการสอนอุตสาหกรรมศึกษาเชิงระบบ. กรุงเทพฯ : คณะวิชาอุตสาหกรรมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร.
- พนัส หันนาคินทร์. (2528). การมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เกษตร.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2540). ธรรมญูชีวิต : พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). กระบวนการเรียนรู้ในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ไพโรจน์ ตีรณนากุล. (2528). การจัดการโรงฝึกงานช่างอุตสาหกรรม. กรุงเทพฯ : สหมิตรออฟเซต.
- พิเชฐ คงปัดดา. (2544). รายงานการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ฝ่ายนวัตกรรมและเทคโนโลยี.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2542). แนวคิดและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภักดี มีแมนวิทย์. (2538). สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 7. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มนัส ภาคภูมิ. (2520). พฤติกรรมการสอนด้านการจูงใจ และด้านปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จ. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (วัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2534). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- รัตนา ถินขาว. (2533). การศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทย และเจตคติของครูผู้สอนต่อการนิเทศการสอน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนกับครูที่ได้รับการนิเทศภายในแบบคลินิก และการนิเทศภายในแบบปกติ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์. กศ.ม. (มัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เรียงชัย หมิ่นชนะ. (2535). มนุษย์สัมพันธ์สำหรับครู. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- เรียงลักษณ์ โรจนพันธ์. (2529). เทคนิคการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาเทคโนโลยีทางการ

- ศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วรรณ วิไลรัตน์. (2528). การศึกษาผู้ใหญ่ในสถาบันอุดมศึกษา : วิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พลศึกษา ตามทัศนะของนิสิตภาคสนาม. ปริญญาโท. กศ.ม.(พลศึกษา). กรุงเทพฯ :บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.
- วัฒนาพร ระวังทุกข์. (2543). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- วิชัย วงศ์ใหญ่. (2542). พลังการเรียนรู้ในกระบวนการทัศน์ใหม่. กรุงเทพฯ : SR Printing Limited Partnersgip.
- วิชัย แหวนเพชร. (2530). เทคนิคและวิธีการสอนอุตสาหกรรมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะวิชาอุตสาหกรรมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร.
- วิชาการ,กรม. (2539). กาประเมินผลจากสภาพจริง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- . (2539). ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- วิชาดา สินประจักษ์ผล. (2542, พฤษภาคม). “การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ,” วิชาการ. 2 (5). 51 - 52.
- ศูนย์พัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด. 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ : โอเดียนสแควร์.
- ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ. (2541). รายงานการวิจัยประกอบร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมบูรณ์ ชิตพงศ์. (2544). การจัดและประเมินด้านคุณธรรมจริยธรรม. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมบูรณ์ สงวนญาติ. (2534). เทคโนโลยีการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์. (2542). มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. (2527). เทคนิคและวิธีการสอนวิชาชีพ. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุพล วังสิน. (2542, พฤษภาคม). “CIPPA : รูปแบบและการดำเนินการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง,” วิชาการ. 2 (3) .41 - 45.
- สุน อมรวิวัฒน์. (2542). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุมิตร คุณากร. (2543). หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ศึกษิตสยาม.
- สุพล นิธิไกรพจน์และคณะ. (2545). ทำไมการปฏิรูปการศึกษาต้องทำทั้งระบบ. กรุงเทพฯ : บริษัทบุญศิริการพิมพ์ จำกัด.

สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545, มิถุนายน). "การปฏิรูปเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ," *วิชาการ*. 5 (6). 22 - 28.

สำนักการศึกษา, กรุงเทพมหานคร. (2538). *คู่มือการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : งานผลิตสื่อการเรียนการสอน.

_____. (2544). *ผลการประเมินความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนชั้น ม.1 – 3 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2543*. กรุงเทพฯ : ฝ่ายนวัตกรรมและเทคโนโลยี.

_____. (2543, มกราคม). "จรรยาบรรณครู 9 ประการ," *การศึกษากทม*. 23 (4) : ปกหลัง.

หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา. (2542). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ, เอกสารชุดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

อภิญญา เหมระ. (2544). *การจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของครูธุรกิจ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม (ธุรกิจศึกษา)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

อัญชลี กิจพยัคฆ์ และคนอื่น ๆ. (2523). "โรงเรียนประถมศึกษาที่ดี เป็นความฝันที่ยังไม่สลาย," ใน *เอกสารประกอบการสัมมนาการประถมศึกษา*. หน้า 58 – 69. กรุงเทพฯ : ภาควิชาประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อารี พันธุ์มณี. (2542). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ : บริษัทเลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด.

อำพล จินดาวัฒนะ. (2543, เมษายน). "เรียนนอกห้อง," *การศึกษากทม*. 23 (7) : 2 - 4.

อำภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอ.เอส. พรินติ้งเฮ้าส์.

อำรุง จันทวานิช. (2542). *แต่เพื่อนครูผู้ร่วมอุดมการณ์. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2542). *ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

Bertelsen, Cyntia Diane. (1999, February). "The Nature of Teaching and Literacy learning of Primary spacial. Education children within an Inclusive Child – Centered environment : A Qualitative case study," *Dissertation Abstracts*. 59 (08) : 2858 –A.

Brandes, Donna and Ginis , Paul. (1998). *A Guide to Student – Centred Learning*. London : Black Well Ltd.

Driscoll, Marcy Perkin. (1994). *Psychology of Learning for Instruction Needham Heights*.

Marcy : Allyn & Bacon.

Hemming, Heather Evelyn. (1997, July). "The Teacher's Role in Facilitating Critical.

Thinking about Social Issues (Whole Language, Child – Centered, Sixth – Grade)," *Dissertation Abstracts*. 59 (01) :119 - A.

Kao, Shu – Chen. (1997, May). "The Effects of Child – Centered play therapy training on trainees (counselor education)," *Dissertation Abstracts*. 57 (11) : 4659 – A.

Porterfield, Katherine anne. (1998, August). "Meeting The Needs of Parentally bereaved children : A model of Child – Centered parenting," *Dissertation Abstracts*. 59 (02) : 884 – A.

Romine, Stephen. (1974, December). " Student and Faculty Perception of Effective University Instructional Climates," *The Journal of Education Research*. 68(12) : 138 – 143.

Ryan, Sharon Kaye. (1999, April). "Freedom to Choose : A Post – Structural Study of Child – Centered pedagogy in a kindergarten classroom (Urban Education, Minority Students)," *Dissertation abstracts*. 59 (10) : 3731 – A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบถาม

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถาม

1. นางสาวมาสวิมล รักบ้านเกิด ผู้อำนวยการกองวิชาการ ระดับ 8
กองวิชาการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. นางสาวประนอม เอี่ยมประยูร หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ ระดับ 8
หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
3. นายอุดมศักดิ์ นาคี นักวิชาการ 7 ฝ่ายวัดผลประเมินผล
กองวิชาการ สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร
4. นางกรรณิกา จุลมกร ผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 9
โรงเรียนวัดอ่างแก้ว(จิบ ปานข้า) สำนักงานเขต
ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
5. นายโกมินทร์ สังข์คะนอง ผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 8
โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขต
ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร และผู้บริหารต้นแบบ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
กระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามสำหรับการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร : กรณีศึกษา กลุ่มกรุงธนเหนือ

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มีสองตอน ขอให้ท่านพิจารณาทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีตอบเสียก่อน และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของท่านโปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ตามความเป็นจริง

1. ระดับการศึกษา ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี
2. ประสบการณ์ในการสอน ☐ น้อยกว่า 5 ปี ☐ ตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป
3. ประสบการณ์การศึกษาอบรม ☐ ไม่เคยเข้ารับการศึกษอบรม ☐ เคยเข้ารับการศึกษอบรม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ให้ท่านพิจารณาพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และครูผู้สอนทั้งระดับประถมศึกษากับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อของแบบสอบถามว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับใด โดยในแบบสอบถามแต่ละข้อมีช่องให้ประเมินระดับของการปฏิบัติ 5 ช่อง คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ ที่ตรงกับการปฏิบัติของครูผู้สอนเพียงช่องเดียว

ตัวอย่างแบบสอบถาม

พฤติกรรมการสอนของครู	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
เตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ		✓			

จากตัวอย่างนี้ หมายความว่า ผู้ตอบเห็นว่าครูผู้สอนมีการเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการสอนอยู่ในระดับ มาก

พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการเตรียมการสอน					
1. จัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา					
3. จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา					
4. จัดเตรียมเครื่องมือวัดและประเมินผลได้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					
ด้านการสร้างบรรยากาศในการเรียน					
5. จัดมุมค้นคว้าหรือมุมความรู้ในห้องเรียนให้นักเรียนได้ศึกษาเพิ่มเติม					
6. ยิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองกับนักเรียนในขณะสอน					
7. ใช้วิธีการกระตุ้นและเสริมแรงให้นักเรียนสนใจการเรียน					
8. จัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้นอกห้องเรียนในโอกาสต่าง ๆ					
ด้านการเอาใจใส่ช่วยเหลือผู้เรียน					
9. เอาใจใส่ไต่ถามทุกข์สุขของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
10. ให้คำปรึกษาแนะนำเรื่องการเรียนกับนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจ					
11. ให้ความเมตตาต่อนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน					
12. ดูแลเอาใจใส่การปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด					
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์					
13. จัดสถานการณ์ให้นักเรียนได้แสดงออกในทางที่ถูกต้องและเหมาะสม					
14. สนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนและแสดงความสามารถของตนอย่างอิสระ					
15. จัดกิจกรรมการสอนให้นักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน					
16. ฝึกให้ผู้เรียนทำงานอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์					

พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักคิด					
17. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล					
18. ใช้เทคนิคการตั้งคำถาม สนทนา และช่วยผู้ให้ให้นักเรียนรู้จักคิด					
19. ให้นักเรียนได้รู้จักคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ก่อนตัดสินใจ					
20. ให้นักเรียนได้รู้จักฝึกปฏิบัติ และปรับปรุงแก้ไขตนเอง					
ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้จากกลุ่ม					
21. สนับสนุนให้นักเรียนได้รู้จักแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน					
22. ดักเตือนเมื่อเห็นนักเรียนไม่ตั้งใจเรียนและไม่ให้ความร่วมมือ					
23. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน					
24. สอนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม					
ด้านการใช้สื่อการสอนสร้างองค์ความรู้ให้แก่ผู้เรียน					
25. ใช้สื่อการเรียนการสอนและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเนื้อหา					
26. พัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีความน่าสนใจ					
27. ใช้สื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง					
28. ให้นักเรียนค้นหาความรู้จากสื่อต่าง ๆ ด้วยตนเอง					
ด้านการรู้จักใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย					
29. นำนักเรียนไปศึกษาค้นคว้าแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน					
30. แสวงหาเทคโนโลยีหรือความรู้ใหม่ ๆ มาใช้ในการการสอน					
31. ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และสถานที่จริง					
32. มีการเชิญผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้รอบรู้ในชุมชน มาเป็นวิทยากรช่วยสอน					

พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
ด้านการสอนให้ผู้เรียนมีวินัยและจริยธรรม					
33. ให้การอบรมนักเรียนในเรื่องระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ					
34. ตักเตือนและอบรมทันทีเมื่อเห็นนักเรียนประพฤติตนไม่เหมาะสมในขณะที่เรียน					
35. สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมทุกครั้งการสอน					
36. มุ่งเน้นให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ และเคารพในสิทธิของตนและคนอื่น					
ด้านการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน					
37. เลือกใช้เครื่องมือในการวัดผลประเมินผลได้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน					
38. ดำเนินการวัดผลประเมินผลตามสภาพการเรียนรู้การสอนที่เป็นจริง					
39. ประเมินพัฒนาการของนักเรียนทั้งใน และนอกห้องเรียน					
40. นำผลการประเมินมาปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนของตน					

ขอขอบคุณที่ตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ทม 1012/ 3733

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการกองวิชาการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจินดา หับจิน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายจินดา หับจิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภวรรณ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ ๙ ๖ ๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

12 มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจินดา ทับจิน นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายจินดา ทับจิน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 37/ 5 ๙

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/ 4 มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน หัวหน้าฝ่ายทดสอบและประเมินผล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจินดา ทับจิ้น นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายจินดา ทับจิ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร ะหวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทบ 1012/ 3 73 6

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจินดา ทับจิ้น นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกตุเมทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายจินดา ทับจิ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 3737

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 มิถุนายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดอ่างแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจินดา ทับจีน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นายจินดา ทับจีน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 5117

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒ กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดราชบูรณะบำรุง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจินดา ทับจีน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้ครูผู้สอน จำนวน 18 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายจินดา ทับจีน ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 5146

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๘ กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองหนองใหญ่

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจินดา ทับจีน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง "การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร" โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้ครูผู้สอน จำนวน 19 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายจินดา ทับจีน ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 9114

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๙ กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสะแกงาม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจินดา ทับจิน นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์เรื่อง “การศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้ครูผู้สอน จำนวน 13 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามการศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนกรกฎาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายจินดา ทับจิน ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ 5754

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔6 กรกฎาคม 2545

เรื่อง ขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายจินดา ทับจีน นิติระดับปริญญาโท วิชาเอกการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำสารนิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์พวงรัตน์ เกษรแพทย์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิติมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 – 6 และระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 – 3 จำนวน 125 คน ในโรงเรียนวัดมะลิ โรงเรียนวัดอ่างแก้ว โรงเรียนบางยี่ขันวิทยาคม โรงเรียนฉิมพลี โรงเรียนวัดปทุมवास โรงเรียนบ้านขุนประเทศ และโรงเรียนวัดอุดมรังสี สังกัดสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ตอบแบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มกรุงเทพมหานคร สังกัดกรุงเทพมหานคร ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายจินดา ทับจีน ได้เก็บข้อมูลในการทำสารนิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5726, 5644

โทรสาร. 02-258-4119

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายจินดา ทับจีน
วัน เดือน ปีเกิด	13 มกราคม 2502
สถานที่เกิด	อำเภอบางกอกน้อย จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	29/30 หมู่ 4 แขวงหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร 10160
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	ผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 7
สถานที่ทำงานในปัจจุบัน	โรงเรียนวัดม่วง แขวงหลักสอง เขตบางแค กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2519	ม.ศ. 3 จากโรงเรียนกระทุ่มแบน (วิเศษสมุทคุณ)
พ.ศ. 2521	ป.กศ.ต้น จากวิทยาลัยครูนครปฐม
พ.ศ. 2525	ศษ.บ. (ประวัติศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2546	กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ